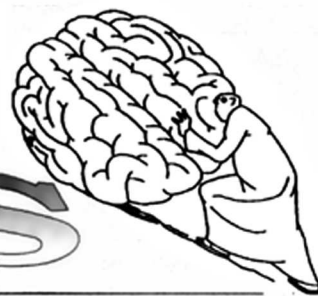

SISYFOS

Cílem Českého klubu skeptiků SISYFOS je šíření vědeckých poznatků a nezkrasovaných informací. Zkoumáme sporné jevy a vystupujeme proti pseudovědeckým názorům. Pomáháme chránit spotřebitele před nabídkou podvodných služeb, pomůcek a přístrojů. Podporujeme kritické myšlení a zdravou pochybovačnost. Naším členem se může stát každý, kdo dává přednost rozumu před vírou v zázraky.

SISYFOS VERSUS NEFUNKČNÍ VYSOUŠEČE ZDIVA

Leoš Kyša

Za vším stál celostránkový inzerát v barevném magazínu celostátního deníku. Firma Rudolfa Nováka Wigopol CZ v něm tvrdila, že se jí pomocí rakouského přístroje Wigopol podařilo vysušit Národní divadlo. Princip vysoušení byl měl být naprosto jednoduchý - malá krabička na půdě Národního divadla pomocí elektrických impulsů vypudila vodu ze zdiva národní památky. Na inzerátu mě zarazily dvě věci. Jednak to byla jeho naprostá bombastičnost slibující zázraky na počkání, nemožné do tří dnů, hlavně mi byl ale podezřelý princip samotného přístroje. Spojil jsem se tedy s mluvčí Národního divadla. Ta mi potvrdila, že firma může používat fotku a logo Národního divadla ve svých inzerátech, jenže za celou dobu kdy je přístroj na půdě divadla instalován nevysušil ani kapku. Do Národního divadla jsem tedy vyrazil s profesorem Miroslavem Kutílkem. Ten se při prozkoumání přístroje báječně pobavil a jednoduše konstatoval, že jsme narazili na další podvod s vysoušením zdiva. Jeho slova potvrdil i docent Luděk Pekárek, který už přístroj zkoumal před námi. Našeho tématu se hned ujala Česká televize a v pořadu Reportéři ČT vysílaném na konci ledna redaktor Karel Vrána ve spolupráci s oběma našimi odborníky seznámil veřejnost s nefunkčností přístroje Wigopolu.

Z OBSAHU

Aquapol má bratříčka - Wigopol (L. Pekárek)	...1
Elektrosmózou proti vlhnutí staveb (M. Kutílek)	...2
Autopatie, nová varianta homeopatie (J. Heřt)	...4
„Tajemství zdraví a naděje“ (J. Heřt)	...7
Všechno jde z kopce (V. Nosková)	...9
Jak se astrologové spletli v r. 2006 (L. Kyša)	...10
Čintamani a Vesmír (M. Bloch)	...13
Léčí skutečně vzdálené modlení? (J. Maršák)	...14
Čarodějnický slabikář (T. Fojtík)	...16
Zneužívání fyziky a filosofie v AM (M. Lambeck)	...17

Jen o šest dní později odvysílala televize Nova v pořadu Občanské judo reportáž o nefunkčnosti podobných přístrojů Aquapolu. Hlavním aktérem reportáže byl opět náš odborník Luděk Pekárek. Doufejme, že za pomoci médií ukážeme obchody obou firem s podvodným vysoušením zdiva. Že jim opravdu šlapeme na paty dokazuje i dobře zaplacená reklama firmy Aquapol v časopise Vesmír.

Aquapol má bratříčka - Wigopol

rozhovor s doc. RNDr. Luděkem Pekárkem, DrSc.
Pane docente, jak jste se vůbec dostal k přístroji Wigopol?

O existenci zařízení Wigopol jsem se dozvěděl z telefonických dotazů zájemců, kteří si chtěli ověřit, zda zařízení může skutečně fungovat tak, jak to výrobce popisuje. Možnost vysušit vlhké stěny bez jakýchkoli stavebních úprav pouhým umístěním přístroje odebrajícím z energetické sítě 5 wattů (což znamená něco málo přes sto korun za rok) bylo pro mě velmi lákavé. Cena přístroje – několik desítek tisíc až i něco přes sto tisíc korun – vypadala proto pro mnohé přijatelně. Fyzicky jsem se s přístrojem Wigopol instalovaným za účelem vysoušení vlhkých stěn setkal v budově Národního divadla v Praze. Měření, o které požádal správce objektu, nesouviselo s mokřými zdi, nýbrž šlo o zjištění, zda elektromagnetické pole v okolí zařízení není nebezpečné pro zdraví. K mému překvapení umístila firma Wigopol svůj výrobek v nejvyšším místě budovy, těsně pod střešou, ačkoli vlhké zdi byly o 23 metrů

níž. Měření ukázalo, že přístroj emituje velmi slabé elektrické impulsy opakující se dvanáctkrát za sekundu. Intenzita impulsů ubývala podle všech pravidel elektromagnetismu strmě se vzdáleností od přístroje, takže už ve vzdálenosti několika metrů nebylo pole měřicím zařízením zjištělné. Přípustné hodnoty pro expozici obyvatelstva elektromagnetickému poli byly s velkou rezervou splněny i v bezprostřední blízkosti antény přístroje.

Jak má přístroj fungovat? Na jakém principu?

Podle popisu výrobce má elektromagnetické pole emitované přístrojem ovlivňovat vztlínání vody ve zdi tak, že voda pomalu klesá a zeď schne. Při pochybnostech o účinnosti přístroje však zástupci firmy často tvrdí, že v reklamách a v návodech nepopisují správně podstatu jeho funkce, která je výrobním tajemstvím. Jako důkaz účinnosti výrobku uvádějí příklady budov, kde zvlhlé stěny vyschly, údajně působením přístroje.

Je to alespoň teoreticky možné, aby fungoval?

Elektrické pole s jakýmkoli časovým průběhem nemůže na dálku ovlivnit směr pohybu vody ve zvlhlé stěně. K tomu je totiž nutné vytvořit ve vodě nasáklé do stěny elektrický proud v jednom směru. To se skutečně občas dělá: do zdi se v různé výšce zabudují elektrody a buď se k nim přivádí nízké stejnosměrné napětí z akumulátoru nebo se využívá napětí vznikající spontánně mezi elektrodami v důsledku rozdílu koncentrací rozpuštěných solí ve vodě v různých místech zdi (jde o jev využívaný například v chemických elektrických člancích a v akumulátorech). Výrobek Wigopol však žádný elektrický vodivý kontakt s vodou ve zdi nemá. I kdyby elektrické impulsy, které přístroj kolem sebe vytváří, byly o mnoho řádů silnější a přístroj by byl umístěn v těsné blízkosti vlhkého místa, nemohlo by jeho elektrické pole směr vztlínání vody ve zdi ovlivnit. Je to proto, že elektrické pole nepřenáší elektrický náboj a nemůže tedy ve zdi vyvolat elektrický proud tekoucí jedním směrem.

Přesto je na otázku, zda „je aspoň teoreticky možné, aby přístroj fungoval?“, tj. aby zbavoval zvlhlou zeď vody, aniž s ní je v kontaktu, možné odpovědět kladně. Existuje například vysoušeč, který se používá po povodních a pracuje tak, že se vzduch v místnosti vlhký vypařováním vody z mokré stěny prohání chladicím výměníkem, pára obsažená ve vzduchu se ve studeném místě sráží a kapalná voda se pak vylije nebo se odvede mimo budovu. Přístroj má ovšem příkon řádu kilowattů. Vysoušeč, jehož princip by byl přístroji Wigopolu podobný v tom, že by bezkontaktně vysoušel zeď jen elektrickým polem, si také lze představit: Musel by být proveden jako

vysokofrekvenční vysílač (podobný například televiznímu vysílači nebo generátoru elektromagnetických vln v mikrovlnce) s vysílaným výkonem desítek kilowattů. Elektromagnetická vlna vnikající do zvlhlé stěny by sice neobrátila vztlínání vody, ale vodu ve zdi by zahřála a ta by se jako pára dostávala povrchem zdi do vzduchu místnosti. Vlhký vzduch by se pak odváděl otevřeným oknem třeba s podporou ventilátoru. Pokud by se ovšem neodstranil zdroj vody v podloží, voda by po přerušení ohřívání nasákla do zdi znovu.

Jak se liší od jiných přístrojů, třeba od Aquapolu

Pokud máte na mysli výrobky firem Hydropol a Aquapol, jsem přesvědčen, že rozdíl v účinnosti vysoušení mezi nimi a zařízením Wigopol není žádný. Přístroje se nicméně liší: výrobky firmy Hydropol jsou sice stejně jako výrobky Wigopol připojeny na energetickou síť, na rozdíl od Wigopolu však emitují slabé vysokofrekvenční impulsy. Přístroje firmy Aquapol nejsou připojeny k energetické síti vůbec a jejich výrobce tvrdí, že energii pro vysoušení získávají z vesmíru způsobem, který současná fyzika zmíněných firem však o tom, že jejich zařízení vztlínáním vody skulvlhkosti, která se podle projeví teprve během samy, a i když vlhkost skutečně klesne, nelze to způsobit instalovaný působí totiž mnoho počasí. Vliv má i místnosti, způtrání a po-na to,

z vesmíru způsobem, nezná. Ani jedna ze tří dodnes nepodala důkaz vlhkost zdi způsobenou tečně odstraňuje. Změnu upozornění v návodech několika let, měří firmy v některých případech to pokládat za důkaz, že přístroj. Na vlhkost ve zdi jiných vlivů, v první řadě změna způsobu využívání sob topení, zlepšené vědobně. Nehledě že všechny

uvedené firmy ve většinou případech provádějí i některé stavební úpravy, o jejichž účinnosti nelze pochybovat.

š i n ě v objektu vy, o jejichž

ELEKTROSMÓZOU PROTI VLHNUTÍ STAVEB

Miroslav Kutílek

Pórovitost a kapilarita

Písek, hlína, cihly, omítka, beton, vápenec, pískovec, dřevo, to všechno jsou pórovité látky. Póry jsou povětšinou velice jemné a navzájem propojené. Speciálními výrobními postupy lze u betonu a pálených cihel docílit

toho, že určitá část pórů není vzájemně propojená. Póry mají různý tvar a jejich velikost je v rozmezí od méně než tisíciny milimetru do jednoho milimetru, když měříme vzdálenost mezi dvěma nejbližšími stěnami póru, tedy napříč pórem. Objem pórů v pórovité látce se udává

nejčastěji v procentech, tedy např. v cm^3 ve 100 cm^3 pórovité látky. Pórovitost zhutnělého písku je kolem 40%, betonu nejčastěji 20 – 40% v závislosti na technologii, na vodním součiniteli a na aditivech. U cihel záleží hlavně na druhu cihlářské hlíny a na metodě vypalování. Obvykle je v rozmezí 15 – 40%. Póry jsou vyplněny vzduchem a vodou. Vlhkost pórovité látky je objem vody krát sto dělený objemem látky. Je tedy v objemových procentech. Když je pórovitá látka dlouho ponořena do vody, zaplní se všechny póry vodou, není v nich obsažen žádný vzduch a vlhkost se rovná pórovitosti. Pórovitá látka ponechaná v suchém vzduchu má velmi nízkou vlhkost a pokud se teplota nezvýší ke 100°C , pokrývá stěny porů slaboukyní vodní film, i když nám připadá, že materiál je suchý.

Budto všechny póry, nebo téměř všechny póry uvedených stavebních materiálů jsou kapilární. Princip kapilarity si vysvětlíme na tenké skleněné trubičce. Když ji držíme svisle a jedním koncem vnoříme do vody, pozorujeme, že voda v trubičce vystoupí výše, než je okolní hladina vody. Hladina vody v trubičce je zakřivená, vytváří polokouli, nebo kulový vrchlík. Můžeme si ji představit jako písmeno U. Tomuto zakřivení se říká kapilární meniskus. Čím je trubička tenčí, tím výše v ní vystoupí voda a hladina má tvar užšího písmene U. Výstup vody v kapiláře je způsobený rozdílem povrchového napětí vody. Nad zakřivenou hladinou ve tvaru U je toto napětí menší než nad rovinnou volnou hladinou. Rozdíly povrchového napětí jsou vyrovnány sloupcem vody v kapiláře. Kdybychom změřili tlak pod kapilárním meniskem, dostali bychom hodnotu menší než je tlak vzduchu, tedy v celém kapilárním sloupci je podtlak. Vzestup vody v kapiláře je tedy podobný, jako kdybychom u široké, nekapilární trubice vysáli vzduch. Zatím jsme pracovali s čistou skleněnou trubičkou, kde je smáčecí úhel nulový. Když kápneme vodu na rovnou skleněnou čistou destičku, voda se rozteče a vytvoří slabý film na skle. Sklo je hydrofilní. Kdybychom však na skleněnou destičku nanесли slaboukynou vrstvu hydrofobní látky (tj. odpuzující vodu), např. parafin, a kápli na ni vodu, kapka vody by vytvořila na takové podložce kuličku. Smáčecí úhel je podstatně větší než 90° . Kdybychom stěny skleněné kapilární trubičky pokryli velmi tenkou vrstvou hydrofobní látky, vytvořila by se hladina vody ve tvaru po ponoření konce kapiláry do vody a tato zakřivená hladina by byla níž než okolní hladina vody. Je tomu tak proto, že povrchové napětí při tomto zakřivení je větší než u okolní rovinné hladiny vody. Voda v kapilární trubici s hydrofobní stěnou je zatlačena níž, než je okolní hladina.

Pórový systém ve stavebních materiálech si při největším zjednodušení představujeme jako svazek kapilárních válcových trubiček, kde trubičky mají různé průměry od méně než tisíce milimetru až po milimetr. Tento svazek vypadá jako mrňavé píšťaly varhan. Když je spodní konec svazku ponořený do vody, voda vystoupí pár centimetrů nad volnou hladinu ve všech trubičkách a s výškou ubývá počet trubiček naplněných vodou. V nejtenčí trubičce vystoupí voda nejvýše a na této výšce

jsou ostatní trubičky prázdné, kapilární menisky jsou níže. Hladina vody v trubičkách se v dalším čase nemění, protože bylo dosaženo rovnovážného stavu. Kdybychom měli hodně dlouhou zcela suchou cihlu a ponořili ji jedním koncem do vody, zjistili bychom měřením, že po určité době potřebné k dosažení rovnovážného stavu je největší vlhkost těsně nad hladinou volné vody, s výškou se vlhkost zmenšuje a nejmenší je u horního konce cihly podobně, jako tomu je u svazku kapilárních válcových trubiček. Aby to bylo přesné, měli bychom zabránit výparu z cihly. Protože tento stav rozdělení vlhkosti se v dalším čase po ponoření konce cihly nemění, mluvíme o rovnovážném stavu. Mezi odborníky se model svazku rovnoběžných kapilárních trubiček už neuvádí a pro jednotlivé typy materiálů existují složitější modely založené na teorii fraktálů a perkolace.

Proudění vody v pórovitých materiálech

Proudění vody v pórovitých materiálech podléhá podobným zákonům, jako proudění tepla nebo difúze. Když jeden konec kovové tyče má vyšší teplotu než druhý konec, proudí v tyči teplo. Poznáme to, jestliže jeden konec původně chladné tyče ohříváme nad plamenem a druhý konec tyče držíme v ruce. Přenos tepla způsobil rozdíl (přesněji gradient neboli spád) teploty. Aby mohlo dojít k difúzi např. plynu mezi dvěma místy, musí být mezi těmito dvěma místy rozdíl (přesněji gradient) koncentrace plynu. Po určité době se koncentrace obou míst vyrovnají vlivem difúze. Příklad: Máme dvě sousední místnosti oddělené zavřenými dveřmi. V místnosti č. 1 je zápach. Pomalu otevřeme dveře, okna jsou zavřená, v místnostech se netopí a vzduch neproudí. Po čase se dostane zápach i do místnosti č. 2. Opakuji, že tu není žádný průvan, vzduch neproudí. Přenesení přibližně poloviny molekul páchnoucího plynu z místnosti č. 1 do č. 2 způsobila difúze. Hnací silou procesu byl rozdíl koncentrace molekul páchnoucího plynu a difúze probíhala tak dlouho, dokud koncentrace těchto molekul v místnosti č. 2 nebyla stejná jako v místnosti č. 1.

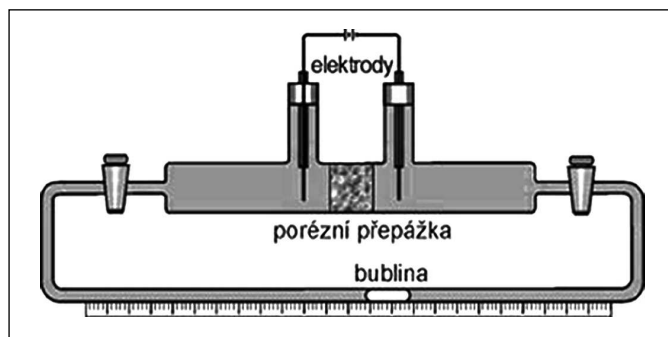
Hnací silou přenosu vody v pórovitých látkách je rozdíl potenciálu, přesněji gradient (spád) potenciálu. Kdybychom řekli, že hnací silou je rozdíl vlhkosti, dopustili bychom se velké nepřesnosti, protože do potenciálu pórové vody je kromě kapilárního potenciálu ještě zahrnut gravitační a chemický potenciál. Kapilární potenciál odpovídá výšce nad hladinou volné vody v rovnovážném systému. Jestliže v naší dlouhé cihle je např. vlhkost 15% ve výšce 40 cm nad volnou hladinou vody a v dalším čase se už nemění, odpovídá kapilární potenciál hodnotě -40 cm , protože uvažujeme kapilární potenciál rovný nule na volné hladině. Souvisí to se změnou povrchového napětí vlivem zakřivení hladiny v pórech. Přičteme gravitační potenciál, tedy výšku místa kde měříme vlhkost nad srovnávací volnou hladinou a celkový potenciál je nulový, jestliže se nezměnilo chemické složení vody – roztoku. Protože mezi hladinou volné vody a měřeným bodem 40 cm nad volnou vodou (srovnávací úrovní) není rozdíl v hodnotě celkového potenciálu, je hnací síla nulová a voda vzhůru už neproudí. Vlhkost je nadále kon-

stantní v čase. V okamžiku vnoření konce suché cihly do vody byl však v cihle potenciál velmi nízký, přibližně – 500.000 cm a potenciální spád byl obrovský a proto se rychle zvyšovala vlhkost cihly blízko nad hladinou volné vody. Rychlost proudění vody cihlou byla vysoká a s postupem času se snižovala až do nulové rychlosti v rovnovážném stavu.

Nyní vytáhneme cihlu ze styku s vodou a položíme ji vodorovně. Vlhký konec zakryjeme, aby nedocházelo k výparu. Vlhkost cihly se začne měnit, tmavé zbarvení vlhké části cihly se začne posunovat k suchému konci. Dochází k proudění vody ve směru od nulového kapilárního potenciálu k potenciálu s vysokou zápornou hodnotou, protože gravitační potenciál je stejný na obou koncích, vlhkém i suchém, a hnací silou proudění je pouze rozdíl kapilárních potenciálů. Po dlouhé době naměříme téměř stejnou vlhkost po celé délce cihly. Kapilární potenciály na obou koncích cihly se vyrovnaly a proudění vody ustalo.

Elektroosmóza

Ponecháme naši velmi dlouhou cihlu ve vodorovné poloze a přiložíme k levému konci cihly elektrodu – anodu a k pravému konci elektrodu – katodu a necháme procházet stejnosměrný slabý proud o nízkém napětí, např. 6 V. Po čase zjistíme, že se vlhkost mění, u anody klesá a směrem ke katodě stoupá. Vlivem elektrického pole dochází k proudění kationtů a s nimi strhávaných molekul vody ve stejném směru. Obecně mluvíme o sdružených procesech.

Měření elektroosmózy

Podobně by také ohřívání levého konce a chlazení pravého konce cihly způsobilo proudění tepla a jím by bylo vyvoláno proudění vody. Důsledkem by také byl pokles vlhkosti na levém, teplém konci a vzrůst vlhkosti na pravém, chladném konci. To byl jiný příklad sdružených transportních procesů.

Proudění vody vlivem elektrického proudu nazýváme elektroosmóza. V praxi se používá k vysoušení různých pórovitých materiálů v průmyslové výrobě a také k vysoušení zdí z cihel nebo z betonu, jestliže jsou zamokřeny přítokem vody z velmi vlhké zeminy nebo z hladiny podzemní vody dosahující až k základům zdí. V těchto případech se musí do zdí zabudovat anody a do sousední zeminy katody a tímto systémem se nechá procházet slabý stejnosměrný proud o nízkém napětí. Voda ze zdí proudí do okolní zeminy vlivem elektrického proudu a vlhkost zdi se snižuje.

Jestliže firma Wigopol tvrdí, že vysouší provlhlé části staveb na principu elektroosmózy, musela by zabudovat podle výše uvedeného principu elektrody do zdí a do okolní zeminy, aby mohla po zavedení stejnosměrného proudu docílit proudění vody z pórovitého zdiva do okolní zeminy. Jenže firma Wigopol žádné elektrody do zdí ani do zeminy nevkládá. Bez elektrod nemůže žádný elektrický proud ze zdiva směrem k okolní zemině probíhat a není tu tedy žádný transportní proces, který by způsobil také proudění vody a snižování vlhkosti zdí. Tvrzení, že Wigopolský jednoduchý přístroj vybudí na délku desítek metrů elektrický proud by mělo obrovské revoluční důsledky. Elektrická vedení o vysokém napětí by byla zbytečná, také v domech by nemusel existovat jediný vodič elektřiny. Jednoduše by na pračce byla Wigopolská krabička a ta by odněkud z dálky zavedla do pračky elektrický proud. Stožary elektrického vedení by šly do šrotu a krajina by zkrásněla. Jenže to všechno je kondicionál, samé kdyby, ale ve skutečnosti nic takového neexistuje. Wigopol nezpůsobuje vznik elektrického proudu ve zdi, proto také nedochází k elektroosmóze, tedy k proudění vody ze zdí do okolní zeminy vlivem elektrického proudu a zamokřené zdi se proto nemohou takto vysoušet.

AUTOPATIE, NOVÁ VARIANTA HOMEOPATIE

Jiří Heřt

Recenze knihy J. Čehovského „Uzdrav se s autopatií“

Každá řádná lékařská disciplína i léčebná metoda se během let vyvíjí, zpřesňuje, zdokonaluje a nakonec standardizuje. Ne tak disciplíny „alternativní“. Ty mají obvykle zcela jiný osud. Během let se rozvíjejí do stále širšího vějíře různorodých, často protichůdných a soupeřících variant. To platí i pro homeopatii. Ta jich už má desítky, včetně kvantových. Zdá se ale, že ani to nestačí.

Nedávno se na našem trhu objevila kniha „Uzdrav se s autopatií“ (Alternativa, Praha 2005) s podtitulem „Tajemství homeopaticky potencované vlastní sliny“. Je téměř neuvěřitelné, že ji napsal Mgr. Jiří Čehovský, za-

stánce klasické hahnemannovské homeopatie. Byl snad prvním, kdo u nás už od r. 1980 propagoval klasickou holisticky zaměřenou homeopatii a kdo byl v posledních letech hlavním představitelem a organizátorem klasického směru v homeopatii. Napsal řadu knih, především „Homeopatie víc než léčba“, v nichž se od klasického učení neodchyloval. Nyní Hahnemanna zradil a vytvořil „autopatii“, léčbu vlastními, homeopaticky potencovanými slinami.

Čehovský, jak píše v úvodu, byl homeopatickým nadšenecem. Zjistil však, že je nesmírně pracné vést podrobné rozhovory s pacienty a pak pracovat s tlustými repertorií

a složitými počítačovými programy. Když konečně vybral mezi mnoha stovkami homeopatik správný lék, byl efekt sice úžasný, jenže tu byl problém. Musel se do léku, jak příznává, „strefit“, což se bohužel vždy nestalo. S autopatií je to jiné. „S autopatickým preparátem jsem se strefil vždy a navíc odpadlo složité hledání léku.“ Efekt je zázračný, „jako po mimořádně přesně zvoleném homeopatickém léku.“ O autopatii, kterou objevil, „neexistovala ve světovém kontextu žádná kniha ani ... články“. Doba nebyla zralá, aby takovou metodu přijala. Teprve „...minulým tisíciletím skončila kolijuga, temný věk utrpení a nízkých vibrací a začíná New age, věk Vodnáře“; zřejmě i věk autopatie.

Úplně nová jeho metoda však přece jen není. Už od začátku 19. století se vyráběly z patologických i zdravých tkání, sekretů a exkretů homeopatické preparáty, zvané nosody, v poslední době iso- nebo bioterapeutika. Běžně se používají např. v Německu. Nejde ovšem o léčbu podobného podobným, ale stejného stejným, o tzv. isopatii, kterou Hahnemann ostře odmítal. Novum v podání Čehovského je ovšem teoretické zdůvodnění i technická příprava preparátu.

V úvodu své knížky si Čehovský zafilosofoval. Principem léčby je opravit pomocí rezonance „příčinu ve spirituálním řídicím centru, vrátit mu jeho původní zdravé vibrace, původní frekvenční vzor“. Provede se to tak, že „nějakou vlastní tělesnou tekutinu nesoucí vibrační otisk celku, informaci o jeho individuální „melodii“, nejlépe svoji slinu, naředíme vodou homeopatickým způsobem do jemnohmotné úrovně“. „Slina totiž nese úplnou individuální informaci o člověku a jeho patologii... Vzniká vysoko v systému čakr, mezi pátou, hrdelní čakrou a šestou čakrou třetího oka, a je proto ze všech tělesných tekutin rezonančně nejbližší jemnohmotnému organizačnímu centru, umístěnému nahoře nad sedmou čakrou.“ Používání autopatie umožnil jeho vlastní vynález, „autopatická lahvička“, sloužící k potencování slin. Je to skleněná nálevka, zavedená do malé vírové komůrky opatřené na boku výtokovou trubičkou. Postup je jednoduchý. Do nálevky se plivne a autopatická lahvička se propláchne vodou. Zbytek roztoku, který zůstane na prohloubeném dnu vírové komůrky, se spolkne. A je to. Při propláchnutí jedním litrem vznikne preparát o potenci C40, průtokem 12 litrů se získá potenci C480, a lze pokračovat, máme-li „spirituální ambice“ a dost vody, až na 10.000 C i výše. Čehovský i vysvětluje, jak potenci spočítal. Ředil ve vírové komůrce inkoust a sledoval, jak rychle černé zbarvení mizí. Jak jednoduché: Proč chemicky zjišťovat výsledek ředění, proč dumat nad laminárním nebo turbulentním prouděním a nad adhezí molekul na stěně komůrky? Když si člověk představí, kolik skla se zničí a kolik práce to dá, než třeba firma Boiron 10.000x za sebou vždy v poměru 1:100 potencuje své

preparáty, tak musí žasnout nad genialitou a ekonomickou a ekologickou ohleduplností tvůrce autopatie.

Některá opatření při výrobě léku je však přece jen třeba přísně respektovat. Použití se musí balená stolní voda bez bublinek, pacient si musí připravit lék sám a po dobu dvou hodin před přípravou nesmí telefonovat mobilem, nesmí tam být přítomna jiná osoba, po použití se musí lahvička „přenést do připraveného igelitového pytlíku a následně vyhodit“ a „umyvadlo pečlivě ořeme běžnou domácí dezinfekcí, aby se odstranily jemnohmotné vibrace vysoko nařaděné substance“.

Preparát má dlouhodobé, mnohoměsíční působení nejen na současné choroby, ale při „rekurzi“, zpětném chodu do minulosti pacienta, i na všechny předchozí chronické choroby, které se postupně znovu objevují a aktivují. Výsledky léčby jsou úžasné. Na 30 příkladech ukazuje Čehovský, jaký úspěch měla autopatie nejen u běžných infekcí, ale i u ulcerózní kolitidy, schizofrenie, únavového syndromu, hypofunkce štítné žlázy, sarkoidózy aj.

Některé případy stojí za zaznamenání: 1/ Mladý pár, On a Ona. Nemají dosud dítě, po kterém touží. Doporučena autopatická lahvička a 6 litrů vody. „Hned po použití preparátu otěhotněla, lékař to potvrdil“. 2/ Urostlý student univerzity. Kašle a má ve stolici roupy. Dop. autopatická lahvička, potence 3 M (30 minut proud filtrované vody). „Kašel se brzy po podání zmírnil a pak přešel. Roupí ze stolice zmizeli...“ 3/ Jedna klientka marně dlouho sháněla zaměstnání. „Brzy po užití potence 3 M (3000 C) autopatického preparátu dostala najednou hned dvě velmi výhodné nabídky“. Zřejmě ideální léčba nezaměstnanosti. Autopatie má ale daleko širší působení, i na zvířata, koně, psy a kočky, u nichž bezpečně vyléčí i pelichání. Výborně působí i na rostliny, na nemocnou bylinu, keř, strom, sad, les. Stačí vzít mízu z jednoho stromu, potencovat v lahvičce a dát do rozprašovače s pitnou vodou. A hurá na kůrovce do lesa.

Ne, neprobudil jsem se ze snu. Je to realita, a horší, než si vůbec kdo dovede představit. Čehovský je dnes snad našim nejslavnějším homeopatem, valí se za ním davы pacientů. Jsem si téměř jist, že si nevymýšlí, když píše:

„Do mých kurzů autopatie chodí lidé všech profesí i všech filosofických zaměření... Nejčastěji jsou zastoupeni léčitelé, chodí sem i lékaři i lékárníci, ale i .....“ atd atd. Proč ne. Vždyť jeho metoda je skutečně geniální, jednoduchá, účinná se 100% jistotou, bez jakéhokoli rizika, přírodní a hlavně laciná: lahvička pro jedno použití stojí jen 500 Kč a 3 jednodenní návštěvy kurzu pouze 1.800 Kč. A desítky litrů vody jsou skoro zadarmo.

Čehovskému nelze než poděkovat. Nám skeptikům jen potvrdil to, co víme o homeopatii dávno. Že je to čistá pseudověda, dále a dále se štěpící ve stále absurdnější varianty.

Uzdrav se s autopatií

Tajemství homeopaticky potencované vlastní sliny

Jak se zbavit i dlouhodobých a opakovaných potíží

VYJÁDRĚNÍ ONKOLOGA K ROZHLASOVÝM RELACÍM

MUDR. MIROSLAVA PEKÁRKA

Oskar Andrysek

Rád jsem poslouchal Český rozhlas 2 a náhodou vyslechl v pořadu „Paprsky naděje“, v podvečer dne 25.11.2006, přednášku nebo spíše pořad MUDr. Miroslava Pekárka, radiologa a onkologa o jeho metodách léčení rakoviny. Jako profesor v oboru klinické onkologie jsem zprvu myslel, že jde o nějakou satiru nebo ukázkou z připravovaného silvestrovského pořadu. Pak jsem si s hrůzou uvědomil, že jde o skutečnou inzerci podnikání téhož MUDr. Pekárka, kterého jsem znal a s nímž jsem marně bojoval už za minulého režimu, kdy nebohé pacienty léčil preparáty jako Iscador, Wobe Mugos, později zázračnou melasou, Ovosanem a Wobenzymem.

Nevím, zda jde o nediodagnostikované psychické onemocnění uvedeného lékaře nebo o zanedbání základního dohledu na zdravotnickou činnost lékařů a zdravotnických zařízení nebo napomáhání trestným činům.

Jde totiž o následující: Naprostá neúčinnost alternativních postupů v onkologii byla opakovaně prokázána ve všech Pekárkem citovaných metodách – léčba výtažkem ze jmelí (Iscador), upravenou melasou, obskurními kyvadly a proutky, enzymy typu Wobe Mugos i dalšími produkty firmy Mucos Pharma. Jejich účinku nepomůže ani konzultace přednášejícího s duchem Jana Janského, objevitele krevních skupin (citoval Pekárek).

Nemá smysl opětovaně uvádět nesmysly užívané v Naturcentru Salvea, klinice MUDr. Pekárka, jemuž rozhlas poskytuje dosti efektivní reklamu, ale dle mého jde o trestný čin na hranici ohrožení života a zabití.

V současnosti je účinnost onkologických léčebných metod taková, že více než 50% nemocných rakovinou může být trvale vyléčeno. Umírají většinou pacienti oslabení

dlouho nepoznaným nebo zanedbaným onemocněním. Přitom psychika člověka postiženého nádorem s úzkostí z možného blížícího se konce života je natolik narušena, že je ochoten věřit hlasům šarlatánů o šetrné, přírodní léčbě bez chemie a radioaktivity. Tyto nebezpečné bludy mohou ovlivnit i normálně soudné, ale nevzdělané jedince.

Na jedné straně vzniká velké pohoršení nad činností heparinového vraha v havlíčkovobrodské nemocnici, na druhé straně zabíjení nemocných podáváním zcela neúčinných „léků“ a oddalováním efektivní odborné léčby pod rouškou podnikání a s ochrannou smečkou právníků, nás nechává lhotejnými.

Desítky let se odborné komise snaží o potlačení těchto, neváhám s termínem zločinných postupů při léčení nádorových onemocnění a to marně. Ovosan je nabízen ve všech lékárnách, aniž by na krabičkách, podobně jako je tomu na cigaretách, byl nápis „Toto není lék proti nádorovým onemocněním“. Mnoho mých pacientů jej za nemalé peníze nakoupilo, ale kšeft je kšeft a toto zlaté tele se nezastaví ani před ohrožením zdraví a života našich spoluobčanů, kteří doufají v pomoc a ochranu českých vědců a lékařů.

To bylo také důvodem proč jsem se stal členem Českého klubu skeptiků SISYFOS, který, podobně jako antický mýtický hrdina, svádí tento beznadějný boj. Závěrem bych se zeptal: najdou se odpovědní činitelé organizací, kterým tento podnět vedení společnosti SISYFOS posílá, nebo jako obvykle to odsunou, protože se jich to bude týkat třeba až za měsíc nebo deset let?

PETICE POŽADUJÍCÍ OMEZENÍ PROPAGACE I PRAKTIKOVÁNÍ NEBEZPEČNÝCH METOD „ALTERNATIVNÍ MEDICÍNY“

(Bezprostředním podnětem petice se stala dlouhodobá činnost Naturcentra Salvea a rozhlasové relace MUDr. Miroslava Pekárka z listopadu 2006. Dopis byl adresován České lékařské komoře, České onkologické společnosti ČLS JEP, Ministerstvu zdravotnictví, Radě Českého rozhlasu a Radě České televize)

Vážení,

Český klub skeptiků SISYFOS se zabývá už více než deset let problematikou léčitelství a metod tzv. „alternativní medicíny“. Publikovali jsme řadu knih a desítky článků, ve kterých jsme podrobně analyzovali účinnost takových metod. V souhlase se zahraničními vědeckými pracovišti jsme došli k závěru, že jde o sporné metody, jejichž principy odporují poznatkům medicíny založené na důkazech a jejichž specifická účinnost nebyla nikdy

exaktně prokázána. Jsme velice znepokojeni tím, že se tyto metody v České republice neustále šíří. V době jejich prudkého rozvoje na začátku 90. let je používali především léčitelé, v současné době však stále rychleji a ve větším rozsahu pronikají i do oblasti medicíny konvenční. Používají je nejen jednotliví lékaři, ale vedle nich i stále nově vznikající soukromá léčebná centra, instituty i kliniky, které odrazují pacienty od léčby konvenční medicínou a doporučují léčbu nejrozmanitějšími metodami medicíny „alternativní“. Jsou to nejen dlouho známé léčebné systémy, jako je homeopatie, akupunktura, reflexologie, parapsychologie nebo čínská medicína, ale i kuriózní a absurdní nově vytvářené postupy, jakými jsou Vollova elektroakupunktura, rezonanční terapie, aplikovaná kineziologie, neurolingvistické programování, různé detoxikační metody, magnetoterapie nebo

nejrůznější pochybné preparáty jako *Ovosan*, *melasa*, *Imuregen*.

V poslední době zvyšují uvedená alternativní zařízení svou reklamní činnost ve všech médiích, zejména na webových stránkách, a dostává se jim sluchu také ve veřejnoprávní televizi i rozhlasu, přestože jde nepochybně o reklamu klamavou. Nemůžeme proto souhlasit s pořadem „Paprsky naděje“ Českého rozhlasu 2, v jehož rámci byly vysílány ve dnech 18.11. a 25.11. 2006 dvě přednášky MUDr. Miroslava Pekárka, které se týkaly onkologie, tématu mimořádně citlivého. MUDr. Pekárek v nich kritizoval standardní metody onkologie a zpochybňoval vysloveně lživými informacemi jejich účinnost, přičemž na druhé straně doporučoval ty nejabsurdnější a nepochybně neúčinné metody a vychvaloval jejich léčebné účinky. Pekárkovy přednášky i jeho kniha „Tajemství zdraví a naděje“ mohou bohužel být pro laiky přesvědčivé a mnozí z nich jistě jeho nepravdivým informacím uvěří. Pokud ovšem pacient opustí řádnou terapii a podstoupí doporučovaný „alternativní“ způsob léčby, hrozí mu poškození zdraví a ohrožení života.

Za vážný problém pokládáme to, že používání takových metod lékařem odporuje nejen principům „evidence based“ medicíny, ale i Zákonu o péči o zdraví lidu, Etickému kodexu České lékařské komory i stanovám České lékařské společnosti J.E. Purkyně. Přesto dosud žádná ze státních ani zdravotnických institucí neprohlásila veřejně, že tyto metody postrádají léčebnou účinnost a mají jen nespecifický placebový efekt, a nikdo se kriti-

ky nevyjádřil k činnosti takových zařízení a k jejich nesporně klamavé reklamě. Za stejně závažné pokládáme i to, že veřejnoprávní média neposkytují žádný prostor pro objektivní informování o podstatě a neúčinnosti metod „alternativní medicíny“. Jejich sporná snaha o vyváženost pak znemožňuje, aby pacienti měli pro svobodné rozhodování o způsobu své léčby objektivní vodítko. Pacienti jsou naopak vystaveni jednostrannému tlaku nesvědčitých propagátorů neúčinných metod, kterým jde nesporně primárně o zisk.

Předpokládáme, že všechny orgány, kterým rozesíláme tento dopis, jsou obecně seznámeny s možnostmi metod „alternativní medicíny“ i s činností těchto center. Přesto si dovoluujeme připojit přílohy, které jednoznačně dokumentují nebezpečnost činnosti nejen MUDr. Miroslava Pekárka a jeho Naturcentra *Salvea*, ale i všech podobných léčitelských zařízení v České republice a desítek, možná už stovek lékařů, kteří dnes propagují a používají podobné spektrum neúčinných, podvodných, medicíně cizích metod a neváhají je doporučovat i onkologickým pacientům, jejichž jedinou nadějí na záchranu života je klasická medicína.

Věříme, že náš dopis vyvolá váš hlubší zájem o tuto problematiku a že najdete vhodné cesty, jak informovat veřejnost o skutečné povaze a možnostech léčitelů a „alternativní medicíny“, a že prosadíte účinná opatření k omezení dalšího šíření těchto nebezpečných metod v naší republice

Praha, 30. prosince 2006

Za výbor ČKS SISYFOS: doc. Čeněk Zlatník

„TAJEMSTVÍ ZDRAVÍ A NADĚJE“

Jiří Heřt

MUDr. Miroslav Pekárek, radiolog a onkolog, vystoupil v pořadu Českého rozhlasu 2 „Paprsky naděje“, a to hned dvakrát, dne 18. 11. a 25. 11. 2006. V přednáškách velice přesvědčivě (pro laiky) kritizoval dnešní vědeckou medicínu, odrazoval od používání ověřených léčebných metod v onkologii a propagoval alternativní diagnostické a léčebné metody, používané k léčení pacientů v jeho Naturcentru *Salvea*, které vybudoval v Praze už v roce 1991.

Přednášky jsou sice k dispozici na webové stránce rozhlasu (http://www2.rozhlas.cz/podcast/podcast_porady.php?p_po=453, http://media.rozhlas.cz/praha/audio/_audio/00472302.mp3), ale ne každý má počítač a možnost přednášky vyslechnout. Každý se ale může seznámit s názory MUDr. Pekárka v tištěné podobě, protože se nezměnily od doby vydání jeho knihy „Tajemství zdraví a naděje“. Vydal ji ve spolupráci s Václavem Vokolkem v nakl. Eminent v roce 2001. Kniha je totiž nesmírně zajímavým dokumentem, s jakou „péčí“ se může pacient setkat v Pekárkově Naturcentru *Salvea* (ostatně i v ostatních podobných alternativních léčebných zařízeních) a jaké nebezpečí pro onkologické pacienty představují Pekárkovy přednášky i tato jeho kniha.

Nebudu knihu recenzovat vlastními slovy. Nabídnou ale spousta několik krásných perel, citátů samotného autora, které lze charakterizovat jako snůšku nepravd, fantazií a absurdních názorů.

Citáty z kapitoly Biorezonance

„Biorezonance je promítnutím rezonance ve fyzikálním významu do živé hmoty, konkrétně do lidského těla.“
„Nositel Nobelovy ceny Carlo Rubia dokázal, že poměr mezi částicí hmoty (nukleonem) a částicí energie (fotonem) je jedna ku jedné miliardě...na jedné straně stojí extrémní energie, na druhé extrémní hmota... tyto dvě polaritě se nedají od sebe oddělit.“ „Kromě fotonu, energetického kvantu světla, existuje ještě... fonon – energetický kvant zvuku. A právě při spojení fotonu s fononem vzniká solitonové vlnění. ...má světelně zvukovou kvalitu s extrémně vysokou rychlostí přenosu.“
„... mimo tři známé dimenze ... existují ještě další dvě dimenze, fyzikálně velice významné... biologicky účinné solitonové vlnění se promítá jako velice intenzivní právě v páté a šesté dimenzi.“ „K úplnému poznání a popsání biologických pochodů... je šest dimenzí naprosto nutných.“ „Veškerá hmota vzniká... nahuštěnou energií a je velmi labilní. Stabilitu získává formujícími energetický-

mi silami... ..každá nemoc vzniká změnou těchto interakčních sil“. „Pokud se někde v těle vytvoří blokáda..., je nutno do těla přivést posilující energii, aby byl uzdravovací proces doveden do úspěšného konce. To je základ nejmodernějších metod s názvem biorezonance...“ „...v solitonovém vlnění je každá jednotlivá částice organismu informována o jiné. Nepotřebné informace jsou odfiltrovány přes bazální membránu.“ „Každá buňka má vlastní specifické kmitání stejně jako vyšší svazky, např. bílkovinné struktury. Ještě vyšší svazky (např. orgány...) mají opět vlastní oscilační spektrum.“ „Sama o sobě je informace energetická, nehmotná, je to kmitání, oscilace nebo nověji solitonové vlnění. A to je přesně to, co v homeopatii... působí léčebně..., je to čínské ‚čchi‘...“ „... jací jsme, jací se narodíme, se odborně jmenuje ‚genotyp‘. Čím větší je rozpor mezi genotypem a fenotypem, tím větší je možnost onemocnění... vzdálení genotypu od fenotypu probíhá na energetické úrovni...“ „...školní medicína nás zavedla do slepé uličky...**pro tělo jsou nevhodné uměle připravené léky...**“

Nové přístroje používané v Naturcentru: „To ovšem neznamená, že naše nejmodernější technika bude našimi skeptiky sdružujícími se pod firmou Sisyfos přijata... Taková situace není nijak nová. Ve středověku byli hlásatelé nových cest prohlašováni za čaroděje a kacíře a jako peklu propadlí byli upalováni. ... v Naturcentru SALVEA se velmi těšíme, že bychom ještě v tomto roce měli od prof. Heima z Heidelbergu dostat ....přístroj pro termoregulační diagnostiku, který bude **zjišťovat choroby již ve funkční, energetické poruše. Budeme je tedy moci zjistit dříve než se objeví.**“

Citáty z kapitoly Onkologie

Klasická léčba: „... lidstvo lehkomyšlně dopustilo... až stonásobné zvýšení radioaktivity za posledních padesát let. ...vše, co jíme, pijeme a dýcháme je radioaktivní.“ „...je jedno, kde se nádor vyskytne, zda v prsu, plicích nebo ledvině ... je to jen vrcholek ledovce... Čítá totiž miliardy až biliony nádorových buněk rozptýlených po celém těle.“ „Všechny klasické metody diagnostiky, včetně těch nejnovějších, spojuje jediné – mohou objevit již pokročilý nádor... taková diagnostika přichází pozdě.“ „... samostatná chirurgická léčba naprosto nestačí. ... léčba ozářením je částečná a podobná léčbě chirurgické.“ MUDr. Pekárek uznává určitý pokrok v radioterapii: „...ale co je to platné, když je to stále jen léčba zářením, tedy ničením a zabíjením buněk.“ „Nejabsurdnější na tom všem je, že touto drastickou terapií vlastně pacienta nevléčíme.“

„Klasická chemoterapie laboruje chemickými produkty, zatímco alternativní chemoterapie se vyznačuje návratem k přírodě, k přírodním produktům.“ „... cytostatika se neomezují jen na ničení nádorových buněk, ale prakticky způsobují tělesné a psychické ničení celého organismu.“ „**Abychom cosi závažného vyléčili (klasickou terapií, pozn. JH.), musíme pacienta poškodit. Příčinu choroby pak neléčíme vůbec.**“ „...šedesátiprocentní úmrtnost pacientů se zhoubnými nádory se ani v posledních letech zásadně nemění.“ „Víme..., že před

dvěma tisíciletími Keltové, konkrétně jejich kněží, druidové, používali k léčení řady chorob, včetně rakoviny, jmelí...“

Alternativní léčba: „Před čtyřiceti roky jsem u onkologických pacientů používal jako přírodní chemoterapii proteolytické enzymy s názvem WOBEMUGOS. U zhoubných nádorů prsních žláz... **jsem po několik let nemusel poslat jedinou ženu k amputaci.**“... „Iscador prakticky stačí na všechny druhy zhoubných nádorů kromě leukémie... V tomto případě doporučuji jako velmi účinný lék enzymy WOBEMUGOS.“... „Většina pacientů Naturcentra SALVEA kombinuje léčení Iscadorem s druhým lékem... Je to ether-fosfolipid (Ovosan).“ Ke kritice skeptických knih, vydaných členy klubu SISOYFOS, Pekárek dodává: „Ve filozofii nás skepticismus provází od antiky... Vždy však **zpochybňuje možnost pravdivého poznání.**“

Několik slov na závěr

Nehledě k obdivuhodnému nakupení fyzikálních, biologických i medicínských nesmyslů je nutno knihu považovat především za masivní denunciaci vědecké medicíny, popírání jejích úspěchů včetně onkologie, transplantacních postupů i účinnosti jakékoli chemicky připravené látky a léčebného preparátu. Účinnost všech onkologických postupů moderní medicíny je bezpečně prokázána, úmrtnost na diagnostikované tumory se plynule snižuje, depistážní akce zjišťují stále více nádorů v počátečním stadiu. Jediné Pekárkovo tvrzení není pravdivé. Jde o ódu na alternativní medicínu, o zrazování pacientů od klasické medicíny a o nábor do Pekárkova Naturcentra Salvea, kde se diagnostikuje a léčí kuriózními šarlatánskými přístroji a zprofanovanými, neúčinnými metodami a preparáty. Základními diagnostickými přístroji, používanými v Naturcentru Salvea, jsou Segmentelektrograf, BICOM a Veda Audiocolor, jejichž principem je mylná, bezpečně vyvrácená představa o solitonech, biorezonanci, a víra v neexistující akupunkturní body, dráhy a mikrosystémy, a dále Vollova elektroakupunktura, konglomerát tří pseudovědeckých metod, akupunktury, homeopatie a psychotroniky. MUDr. Pekárek věří v iracionální principy čínské medicíny, v čakry, homeopatii, kineziologii, detoxikaci, účinnost magnetů, diagnostický význam „biotenzoru“ – virgule, a používá tedy prakticky všechny metody alternativní medicíny. A u nich nebyla nikdy prokázána účinnost. Stejně je to s terapií: Iscador, preparáty firmy Mucos-Pharma, Černý zázrak melasa, Ovosan, zázračný beta-glukan, to vše jsou jen potravinové doplňky, u nichž exaktně nebyla prokázána žádná léčebná účinnost. Ostatně, i kdyby měly nějaký terapeutický efekt, mohl by být jen nespecifický. Cílem medicíny je ovšem vedle toho, že musí být účinek klinickými studiemi potvrzen, působit specificky a etiologicky, tedy na skutečné příčiny choroby. A ty jsou u každé choroby a u každého typu rakoviny jiné. Tvrzení MUDr. Pekárka, že jeho metody lze použít u všech potíží, že nejsou žádné kontraindikace a že „neexistují žádné problémy s vedlejšími účinky“, svědčí jen o tom, že terapeutické metody, používané v Naturcentru, nemají ve skutečnosti žádný efekt.

Pekárkovy přednášky, které mohou na pacienty působit přesvědčivě, i jeho kniha, kterou do literárně velice přitažlivé formy upravil spisovatel a publicista Václav Vokolek, představují vážné nebezpečí pro pacienty, zejména pro ty, kteří trpí nádorovou chorobou. Jsou to často zoufalí lidé, kteří se chytají jakékoli naděje. Racionální, život zachraňující terapii a seriózního lékaře, který je povinen informovat pacienta poctivě o možnostech léčby a její perspektivě, může pacient odmítnout a uvěřit nereálným Pekárkovým slibům o možnostech vyléčení nesmyslnými metodami jeho Naturcentra.

Pekárek nepochybně postupuje v rozporu s požadavky platného Zákona o péči o zdraví lidu, stanov České lékařské společnosti JEP i Etického kodexu České

lékařské komory, aby lékaři postupovali v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy. Jím hlášané nepravdy o možnostech moderní medicíny jsou hrubým etickým prohřeškem a propagace neúčinných metod je klamavou reklamou ve smyslu zákona. Je téměř neuvěřitelné, že zatím ztroskotaly všechny snahy (které Pekárek upřímně v knize popisuje) prof. K. (Klenera) i České lékařské komory zabránit MUDr. Pekárkovi soudní cestou pokračovat v jeho činnosti. I to je obrazem českého zdravotnictví a soudnictví. K čemu jsou zákony o zdraví lidu a klamavé reklamě, když v praxi nefungují? A spoléhat na samočisticí mechanismy v pseudovědě, jak víme, nelze. Neexistují.

VŠECHNO JDE Z KOPCE

Věra Nosková

Jde to s přírodními zákony z kopce? Zdá se, že ano. Zatočila s nimi opět bulvární média. Stejně jako lidi obdařené „tělesným magnetismem“ a kruhy v obilí proženou se bulvárními médii čas od času petlahve naplněné vodou usilovně se koulící do kopce. Televizní divák jen zírá a některý se možná i raduje, že dostala pyšná věda zase jednou na frak. Tento záhadný jev byl třeba zjištěn na kopci u silnice E 442 poblíž Moravské Třebové. Odbržděná auta, láhev vody i fotbalový míč nějaká síla tlačila do kopce místo z kopce. Není to jen české specifikum, zprávy o těchto jevech se objevují po celém světě a místa, kde ke šplhání neživých předmětů do kopce dochází mají dokonce už svůj název. Říká se jim nejčastěji magnetické nebo antigravitační kopce. Jev je vysvětlován různě. Jde o silné magnetické pole v daném místě? Lokální poruchu gravitačního pole Země? Přistáli v místě a rozkolísali tím přírodní zákon mimozemšťané? A co takhle optický klam? Poslední možnost je nejméně lákavá, neboť postrádá fantazii, tajemno, vzrušení.

Učitel Mgr. Vlastimil Havránek, profesor gymnázia v Kyjově, s manželkou se rozhodl přijít věci na kloub, samozřejmě se svými studenty. Studenti pod jeho vedením dali dohromady tangentovou buzolu, solenoid (slouží k měření magnetismu) nebo reverzní kyvadlo (měří magnetické pole). 6. 6. 2006 se všichni sešli na svahu u školy, aby přístroje otestovali. O tři dny později se mladí skeptici a výzkumníci rozjeli do Moravské Třebové.

Při ohledání místa se nejdříve dostavily rozpaky. Kopec totiž vypadal jen jako rovinka, to co viděli na Nově bylo zřejmě šikovně nasnímané. Inu optické klamy vládnou médiím. Pro začátek gymnazisté zopakovali pokusy z televize, a zjistili, že tentokrát kamery neblufovaly, věci se šinuly jakoby do kopce. Ke cti přišla láhev s vodou i fotbalový míč. V té chvíli se příroda „rozhodla“ klást výzkumníkům matoucí překážky. Rozpoutal se silný vítr, který strhl závětrnou stěnu chránící reverzní kyvadlo, vítr nepřál ani solenoidu, navíc byla zjištěna technická závada i na tangentové buzole. Překážky byly ovšem překonány a hodnoty, které mladí badatelé naměřili, byly

v normě. Přístroje nejdříve vyloučily přítomnost silného magnetického pole, což bylo vysvětlením místního učitele fyziky pro TV Nova. Naměřené hodnoty gravitačního zrychlení vyloučily možnost poruchy gravitačního pole Země. Měřila se, pro všechny případy, radioaktivita pomocí Geiger –Mullerova počítače. Tady byla naměřena mírná odchylka. Normální je 30 impulsů za 100 vteřin, studenti naměřili v průměru 35 impulsů. Radioaktivita ovšem nemohla ovlivnit pohyb předmětů do kopce.

Spásná libela

Záhadu rozlouskla libela měřící samozřejmě nakloněnou rovinu. Výškový rozdíl silnice tu byl na deseti metrech asi 20 cm, což je pouhým okem nepostřehnutelné. Zdání nevysvětlitelného jevu způsobuje optický klam. Věci se samozřejmě pohybují z kopce, ale díváte-li se na vozovku z různých úhlů a směrů, jeví se sklon vozovky pokaždé jinak.

Studenti se smířili s faktem, že náš zrak není dokonalý a všelijak nás šálí. Diváci Novy se ovšem tak „nudnou informací“ už nedovědí, protože věda a fakta jsou prostě otravné a špatně se prodávají, což ví a ctí každé lehkonohe médium.

Studentům a kantorům z Kyjova patří náš dík.

Zdroj informací: Třetí pól (říjen 2006)

Tým skeptických studentů gymnázia v Kyjově

JAK SE ASTROLOGOVÉ SPLETLI V ROCE 2006

Leoš Kyša

Na přelomu každého roku nás astrologové pravidelně oblažují svými předpověďmi co nás čeká a nemine. Jsou jich vždy plné noviny a časopisy. Zpětného zhodnocení jejich předpovědí se však dočkáme výjimečně. Je to škoda. Máloco dokáže tak spolehlivě pobavit jako zpětný pohled na jejich předpovědi. S tím co nás čeká v roce 2006 totiž přední čeští hvězdopřevodci skutečně zaperlili a to navzdory tomu, že se čím dál častěji uchylují k prázdným frázím typu: Rok výhodný pro domácí a rodinný život a konkrétním informacím se spíše, možná právě z obav o zpětnou kontrolu, vyhýbají. Prošel jsem archivní zprávou a v astrologickém balastu pár zajímavostí objevil.

Paroubek vítěz voleb?

V loňském roce byly jednou z nejhlavnějších českých událostí parlamentní volby. Agentura ČTK proto koncem května vyzpovídala astrology věnující se politickému výkladu hvězd. Redaktory pochopitelně zajímalo co planety praví o vítězi voleb.

„Neptun, aktuálně procházející nejvyšším bodem horoskopu České republiky, napovídá v těchto volbách na posílení levice. Jiří Paroubek by měl posílit svoji pozici a i nadále by jeho vliv měl být silný. V těchto volbách sice nemusí zvítězit, ale sestavovat vládu může nakonec on,“ sdělil ČTK astrolog Jiří Kubík. Zároveň ale poznamenal, že pokud se tak stane, neočekává, že by Paroubkova vláda vydržela celé volební období.

„Jiří Paroubek je bezpochyby vítěz letošních voleb, který bude patrně sestavovat vládu,“ potvrdil také astrolog Pavel Turnovský. Toto tvrdil už na počátku loňského roku kdy dokonce tvrdil, že budeme mít menšinovou vládu sociální demokracie, jelikož Paroubek má povolební horoskopy mnohem slibnější než Topolánek. Že po volbách šla ve skutečnosti popularita Jiřího Paroubka raketově ke dnu horoskopy zřejmě cudně zatajily.

Do politické předpovědi se pustil i nositel Bludného balvanu Českého klubu skeptiků Sisyfos Antonín Baudyš starší. I on věštil vítězství levice. „Konstelace planet bude neblahá především mezi 19. a 22. červnem, tedy v době, kdy bude vítěz sestavovat vládu. Hrozí nebezpečí z levé strany politického spektra,“ řekl agentuře bývalý ministr obrany. Podle něj dokonce hrozily nejrůznější podvody, skandály a dokonce i násilné akce. Jeho stejnojmenný syn zase na svých webových stránkách v horoskopu na rok 2006 tvrdil, že toto bude pro Paroubka skutečně výhodný rok. U Antonína Baudyše mladšího pomalu začíná platit, že komu věští vzestup, má očekávat pád. Na rok kdy kvůli bytovému skandálu odešel do ústraní Stanislav Gross mu astrolog věštil pokračování jeho hvězdné kariéry. Takže Paroubek může být ještě rád, že se alespoň udržel v čele nejsilnější opoziční strany. Ještě vypustil i krásnou věštbu, že minulý rok bude velice výhodný pro islámský svět. Že se muslimská část světa zmítala v nejhorší krizi za posledních padesát let

a eskalovaly rozpory mezi jejich sunnitskou a šíitskou větví netřeba dodávat.

Nevím proč si hvězdy zamilovaly právě tehdejšího premiéra Paroubka. Naopak předsedu Zelených Martina Bursíka musely přímo nenávidět. „Relativně nejkomplicovanější pozici by měl mít šéf Zelených Martin Brusík. Je otázkou, jak dlouho se v čele strany udrží,“ hrozil v loňském květnu Kubík. Přidal se k němu i Turnovský: „Přes výrazný vzestup popularity v poslední době to Zelení nebudou mít lehké. Pokud se dostanou do parlamentu, pak s odřenými zády, což bude nejspíš jejich předsedu stát stranický post.“

Do politických věštek se na stránkách bulváru pustila i čínská astroložka Theodora Lau. I ona tvrdila, že bude vládu sestavovat právě Paroubek. Podle čínského horoskopu se měl domluvit buď s Opicí Topolánkem nebo Krysou Kalouskem „Ať s jedním nebo druhým to bude Drakovi Paroubkovi klapat,“ tvrdila paní Lau.

Podle astrologa Richarda Stříbného se zase měla politická scéna domluvit a uzavřít dohody už v srpnu, kdy se mělo zablýsknout na lepší časy. No, měl ani ne půl roku předstih.

Zemětřesení, havárie, nepokoje

Jinak byla četba Stříbného horoskopu, který umístil na svých internetových stránkách skutečně hororový zážitek. Kupříkladu ekologické havárie, požáry, výbuchy, násilné trestné činy a šíření biologických a počítačových virů nám vloni hrozilo v lednu, únoru, květnu, červnu, červenci, říjnu a prosinci.

*Pro konstatování, že četnost přírodních katastrof se bude zvyšovat, již díky globálním změnám klimatu dávno nepotřebujeme jasnovidce ani astrology.
(Foto: Výsledek řádění orkánu Kyrill v lednu 2007)*

Podobně hororově pitomá byla předpověď astroložky Lenky Mochnáčové v časopise Maminka, která vyšla dvacátého devátého prosince 2005. Na loňský rok věštila mezi lidmi nepokoje díky zdražování a nárůstu kriminality. Hrozila nebohým čtenářkám stávkami, zemětřeseními, epidemiemi a útoky.

Podle údajů policejního prezidia počet všech trestných činů loni klesl na 336 446 z předloňských 344 060. Toto číslo tak potvrzuje trend posledních šesti let kdy se kriminalita stabilizuje a postupně klesá. Myslím, že je už zbytečné dokazovat že vloni nebyly ani žádné nepokoje kvůli zdražování, které bylo pouze inflační a mírné.

Co dodat? Paroubek volby nevyhrál ani nesestavoval vládu. Bursíkova židle je pevnější než by si planety přály. Násilné akce v období voleb nenastaly stejně jako strašlivé ekologické havárie a nepokoje mezi lidmi.

Nepovedené předpovědi astrologů tak kromě nesmyslnosti této disciplíny ukazují, že samotní hvězdopravci horoskopům skutečně věří a svá proroctví sestavují na základě propočítaného postavení planet ať už vyjde jakkoliv. Propadající student prvního ročníku politologie by totiž dokázal sestavit fundovanější a pravděpodobnější předpovědi na rok 2006 než výše zmínění. Stačilo by mu místo koukání do hvězdných map jen občas otevřít noviny.

DOPIS REDAKCI ČASOPISU VESMÍR

Vesmír nám přináší stále nová překvapení, jak říkají kosmologové. Tentokrát to ale byl náš pozemský časopis Vesmír, nedávno ještě přírodovědecký časopis Akademie věd České republiky, který přinesl k Vánocům 2006 nadílku – krásnou, barevnou dvoustránkovou reklamu na výrobky firmy Aquapol – i když graficky na reklamu článek nevypadal, jen na jeho okraji byl nenápadný text „komerční prezentace“. Až tak vysoko dnes dosáhne reklama firmy, které Český klub skeptiků Sisyfos udělil za rok 1999 Bronzový Bludný balvan „za propagaci a prodej vysušovacích zařízení budov“ na principu „zavádění vysoušečů a zákazníků pomocí magnetokineze“. Každého jistě napadne, že se naši odborníci museli mýlit, když dnes Vesmír uveřejňuje inzerát na výrobky firmy Aquapol, kde se na obrázcích demonstruje úspěšné vysoušení kostelů. Úplné překvapení to ale přece jen nebylo, protože nás Vesmír na šok připravil uveřejněním článku „Čintamani a ptáci“ z pera Ing. Vladimíra Chába, vědeckého pracovníka Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR, už v listopadovém čísle Vesmíru.

Oč vlastně jde? Rakouská firma Aquapol vyrábí od r.1985 na základě patentu inženýra Wilhelma Mohorna přístroje na sanaci vlhkosti zdiva, velice žádané zejména v posledních povodňových letech. Firma vyrobila už 30000 přístrojů, údajně bez vážné seriózní kritiky. V naší republice se analýzou účinnosti přístrojů zabýval nejprve Český klub skeptiků a došel k závěru, že přístroj je neúčinný. Prvním, empirickým argumentem je to, že přístroj je tvořen krabicí, připevněnou na strop místnosti bez jakéhokoli přívodu elektrické nebo jiné energie. Budiž, zdroj energie je jistě uvnitř. Podařilo se nám získat jeden přístroj, model „Rural“, otevřeli jsme ho a zjistili toto: uvnitř proutěného koše jsou dva kruhové plechy a několik plastových distančních tyček. Výrobní cena je odhadem maximálně 1000 Kč, prodejní 40000 Kč. Kdyby se někdo z nás obrátil na průměrného žáka základní školy a tvrdil mu, že krabice bez přívodu energie a s popsány vnitřnostmi je schopna zatlačit vodu z promáčeného kostelního zdiva do země, odpověděl by nepochybně, že jde o nesmysl. Druhý, teoretický argument: přístroj nemá zdroj energie

a nabízenými hypotézami o „kosmické energii“, „zemském magnetickém poli“ a o jakési „magnetokinezi“ nelze popisované účinky přístroje vysvětlit. Konečně třetí argument, experiment: hladina vody v tenké kapiláře se ani nepohnula, když byl do její bezprostřední blízkosti položen přístroj firmy Aquapol na vysoušení zdiva.

V dalších letech probíhaly opakované bouřlivé diskuse mezi kritiky a zastánci firmy na konferencích „Sanace a rekonstrukce staveb.“ V prosinci 2003 byl uspořádán Společností pro technologie ochrany památek a Českou stavební společností pod záštitou Kloknerova ústavu ČVUT workshop nazvaný „Magnetokinetické metody sanace vlhkosti“. Podle sdělení ředitele ústavu doc. Ing. Tomáše Klečky, CSc. (Zpravodaj Sisyfos 1/2006) se workshopu zúčastnili četní zástupci jak odborné veřejnosti, tak i zástupci firem, které se vysoušením zdiva zabývají. Workshop konstatoval: 1/ Magnetokinetickou energii nelze fyzikálně popsat a není znám žádný vědní obor, který by podpořil teorii existence „volné energie“ jako zdroje způsobujícího transportní procesy. 2/ U typu zařízení Aquapol nelze prokázat princip magnetokineze, ani změřit zdroj této „volné energie“. 3/ Exaktní výsledky testů (účinnosti) provozovatelé zařízení zatím nepředložili. Firmy byly vyzvány k předložení dokladů o účinnosti přístrojů. Ani jedna z firem – Aquapol, Hydropol, Wigopol, Matrolan-Prins – žádné výsledky zkoušek nepředložila a ani zkoušky neuskutečnila. **Závěr je jasný: Princip metody neodpovídá vědeckým poznatkům, účinnost nebyla prokázána. Reklama na takovou metodu je nesporně reklamou klamavou jak věcně, tak ve smyslu zákona.**

Ale zpět k Vesmíru a článku Ing. Chába. Ten v něm prohlásil, že bez experimentu nelze rozhodnout o funkčnosti nějakého přístroje a že je zcela nepřijatelné řešit vědecký problém účinnosti přístroje soudní cestou. Na článek by nebylo třeba vůbec reagovat, vždyť každý má právo na osobní názor a také redakce má jistě právo otisknout jakékoli bludy pod nadpisem „(ne)rozumné provokace“. Jenže nejde o provokaci, ani o recesi, jak se jeví zpětně z prosincové perspektivy. Chábův článek, který zpochybnil závěry fyziků a naznačil, že přístroje firmy Aquapol mohou být účinné, byl jen předzvěstí,

přípravou na zveřejnění jistě bohatě zaplaceného inzerátu. (Je na tom Vesmír opravdu tak zle, že se musí podílet na ziscích z lidské hlouposti?) Evidentně nejde o osobní akci jednoho fyzika, ale o stanovisko redakce, která článek použila k preventivní obhajobě uveřejnění reklamy a která se s názory autora zřejmě ztotožňuje. Proto věnujeme zmíněnému článku podrobnější rozbor. Zajímavý je článek celý, včetně nadpisu, jehož smysl a souvislost s vědou nebo Aquapolem nepochopil snad nikdo, ale zmíníme se jen o názorech nejzajímavějších. Už v úvodu autor článku píše, že bude psát o „*firmě, snažící se prodávat vynález, o kterém se neví jak funguje*“. Nikoli, neví se, **zda** funguje, a to je podstatný rozdíl. Ale raději přepíše další odstavec, který je jádrem článku. Ing. Cháb se zmiňuje o Agricolově učebnici hornictví a hutnictví a píše: „*Jeho ryze empirický přístup demonstroval životnost náhledu klasifikovaného v současné době jako technologický. Ten podstatně přispívá k formování tváře světa bez nutnosti využívat vědecké poznatky. Ke konfrontaci vědy a technologie dochází v okamžiku, kdy technologie selhává, resp. osvědčený přístup přestává z nejasného důvodu fungovat. Váha finančního pozadí je evidentní a věda, tj. metoda používaná pro zkoumání jevů, se stává služkou, popelkou. Vědci rádi podstupují martyrium nezázlivé práce inspirované zvukem ryzího kovu v pozadí.*“

Nyní tyto zvláštní myšlenky rozebereme. Především autor článku zřejmě neví, co je to technologie. To je totiž způsob výroby, nikoli způsob jak nové technologické poznatky získávat. Technologické, resp. výrobní postupy se sice kdysi objevovaly náhodou, „ryze empiricky“, ale už ve středověku existovala alchymie, která bohatě experimentovala a chápeme ji proto dnes jako „předvědeckou disciplínu, ze které se postupně vyvinula moderní chemie a experimentální věda“. Od té doby se všechny nové technologie získávají pomocí vědeckých postupů, ať už teoretických nebo experimentálních. Kdyby nebyly vědecké poznatky k dispozici, nebyla by žádná moderní technologie, svět a jeho tvář by se nově neformovaly, ale spíše by nastartovaly zpětný běh. Dále: autor nerozumí ani slovu konfrontace. Proč by mělo docházet ke konfrontaci technologie s vědou, když nějaká osvědčená technologie přestane fungovat? Normálně se zavolá opravář. Pomoc vědy, nikoli konfrontací s ní, se hledá, když pátráme po inovacích. Věda se nestává služkou, ale moudrým poradcem, a vůbec už ne popelkou, když ji, podle pana Ing. Chába, technologové tak bohatě platí zlatem. Ještě k tomu zlatu. Skutečně se autor domnívá, že hlavní pohnutkou vědeckých pracovníků je vidina zlata? Z dalšího textu ovšem pochopíme, že autor neměl na mysli konfrontaci vědy a empirie (technologie), ale spor mezi hodnotou vědeckého teoretizování a experimentování. Uvádí, že „*byl učiněn závěr o nefunkčnosti přístroje a podvodu na zákaznících bez průkazného experimentálního materiálu*“. Experiment je tedy podle něj nezbytnou podmínkou prokazování funkčnosti výrobku. Jsou to snad vědci, kteří mají experimentálně prokazovat

funkčnost zařízení, vytvářených bez základních znalostí přírodních zákonů? Budeme tedy experimentálně zkoumat každý přístroj spočívající na principu perpetuum mobile, který je přihlášen k patentování? Bude se experimentálně zkoumat efekt pyramid na ostrost žiletek nebo léčebná účinnost homeopatik potencovaných pod hranici Avogadrova čísla? A budeme experimentálně ověřovat, zda je možné telekineticky přes půl světa léčit onkologické pacienty modlitbou? Ing. Cháb takové experimenty požaduje, protože zřejmě nevěří v platnost fyzikálních zákonů. Asi se domnívá, že experiment, tak exaktní a ostrý nástroj vědy, funguje stejně dobře i v oblasti pseudovědecké. Mýlí se. Šarlatáni a podvodníci dovedou experimenty, na kterých se podílejí, spolehlivě zmanipulovat. Navíc: Domyslel Ing. Cháb, že každý experiment něco stojí? Mají snad daňoví poplatníci platit tisíce experimentů, aby se opakovaně prokazovala nefunkčnost zázračných postupů a přístrojů?

Pozoruhodná je i věta: „*V této souvislosti jsem se setkal s dost podivnými okolnostmi, například s odborným posudkem tří fyziků, kteří byli pensionováni už před řadou let...*“ Takže věk nebo snad dokonce okamžik pensionování je tím okamžikem, kdy vědecký pracovník ztrácí soudnost a právo vyjádřit se k vědeckým problémům, a je považován za nekompetentního?

Další znamenitost: „*Následoval... k mému šoku přesun rozhodování o platnosti fyzikálních zákonů k soudnímu projednávání. ... Ale žádný z jejich otců (otců fyziky) nebyl postaven před soud, aby byl shledán vinným či nevinným v kauze fyzikální zákony.*“ Až takto lze dezinterpretovat situaci. Nejde totiž o posuzování fyzikálních zákonů, ale o rozhodnutí, zda je reklama klamavá nebo ne. A to skutečně patří do kompetence soudů a nikoli fyziků. Ti se vyjádřili jasně. Účinnost přístroje prokázána nebyla. To ví Ing. Cháb také, proto dnes žádá experimentální potvrzení účinnosti, po 20ti letech existence výrobku.

A konečně poslední věta: „*Členové vědecké komunity by si však měli v plném rozsahu uvědomit, že jakožto státní zaměstnanci jsou odpovědní daňovým poplatníkům, což mimo jiné znamená učit a nestranně pomáhat, nikoli odsuzovat a zesměšňovat.*“ Ing. Chábovi se přičí odsuzování a zesměšňování. Zřejmě netuší, že vedle poctivých výrobců existují šarlatáni a podvodníci, že vedle racionálních metod se dnes ve všech oborech prosazují metody pseudovědecké, iracionální, spočívající na nesmyslných principech, že je společnost zaplavena nabídkami proutkařů a astrologů, prostředky alternativní medicíny, magnetickými poduškami a přístroji k odrušování geopatogenních zón, diamantovou a pí-vodou, a že i ve vědě byla odhalena řada podvodů. Takové věci si odmítnutí a odsouzení vyžadují. I zesměšňování patří do arzenálu boje s hloupostí. I proto se rozdávají ceny Ignáce Nobela a Bludné balvany. Jestliže se nikdo jiný v naší republice nechce proti šíření nesmyslných metod a výrobků postavit a trochu varovat a ochránit spotřebitele, tak si Český klub skeptiků Sisyfos toto právo vzít nenechá.

Domníváme se, že by redakce Vesmíru měla vysvětlit, proč byla v přírodovědeckém časopise uveřejněna reklama na výrobky firmy Aquapol. Zdráháme se věřit, že by Vesmír, uveřejnil reklamu na výrobky, o jejichž účinnosti by nebyla redakce přesvědčena. Na druhé straně se zdráháme připustit, že redakce Vesmíru se ztotožňuje s názory vyslovenými v článku „Čintamani

a ptáci“. Předpokládáme, že redakce Vesmíru jeho čtenářům vysvětlí, jak se věci mají a že se omluví za uveřejnění tohoto článku s absurdními názory autora na význam teoretické vědy a s jeho urážlivými výroky vůči uznávaným českým fyzikům.

Praha, 20. prosince 2006

Za výbor ČKS SISYFOS: doc. Čeněk Zlatník

ČINTAMANI A VESMÍR

Martin Bloch

Mlžný příspěvek V. Chába „Čintamani a ptáci“ (Vesmír 2006/11 s. 689-690) se pokusím uvést na pravější míru informacemi o faktech. Jádrem sporu je principiální funkčnost tzv. „magnetokinetického vysoušeče zdiva“ fy. AQUAPOL dle europatentu EP0688383 z roku 1995, jehož držitelem je ing. Wilhelm Mohorn z Rakouska.

Někteří neurvalí Češi však dílo ing. Mohorna znevažují a dokonce firmě AQUAPOL udělili cenu Bludný Balvan Sisyfa za rok 1999. Zde se přiznávám jak k autorství laudatia, tak k ohromení nad genialitou vynálezce, žel, pouze marketingovou. V. Cháb oprávněně kritizuje matení v komunikaci - a věrme, že i sebekritizuje. Nesděljuje čtenářům, jak vlastně prodáváný výrobek vypadá a co obsahuje - ani to, že prodáváný přístroj neviděl - ani zvenčí. Nereferuje onen patent a tedy ani to, že v ČR prodané výrobky patentu neodpovídají. Jsou to hrnce nebo proutěné koše zavěšené jako lustr, bez přívodu či zdroje energie, obsahující buď dva kruhové plechy a několik plastických distančních tyček anebo tři kruhové pásy na dřevěné konstrukci. Prodejní cena činí 40 000 Kč a více. Výrobní cenu odhaduji do 2000 Kč - nejdražší je určitě ten hrnec či koš. Český AQUAPOL tvrdil, že nezkoumal vnitřek výrobku, neboť ten se vyrábí v Maďarsku dle rakouské licence. (Zdalipak jeho servisní technici dovnitř vůbec nahlédli?)

Není pravda, že proti AQUAPOLu nebyly vzneseny vážné námitky. Došlo i na interpelaci v rakouském parlamentu v roce 1998 - a to z podnětu spolku pro ochranu spotřebitelů (Google: 4741/AB XX.GP).

V. Cháb požaduje, aby tento výrobek byl řádně testován. A to on snad za těch 20 let ještě nebyl někde nezávisle testován na účinnost - ač se honosí různými certifikáty a diplomy? Existuje vůbec zpráva o tom, jaký vliv má velikost, uspořádání, orientace a vzájemná konfigurace těchto aparátů a jak se dá jeho údajné působení ovládat? Proдалo-li se od roku 1985 přes 32000 vysoušečů, pak čistý zisk může činit půl miliardy korun. Jaká částka byla věnována na vědecký výzkum ?

Nepodařilo se mi nalézt žádné zprávy o testu „Mohornova jevu“ ve světových laboratořích - jakoby se tato „magnetokineze“ týkala jen zemí ex-Rakouska-Uherska a Německa.

V. Cháb naznačuje, že kterási česká stavební fakulta a fa. AQUAPOL chystají společné měření účinnosti „magnetokinetického“ přístroje, přičemž se máme divit, že experiment bude placený právě firmou AQUAPOL.

Investice do dlouhodobého experimentu např. 500 000 Kč se snadno zaplatí prodejem dvanácti proutěných košů. Byť experiment dopadne negativně (což je krajně pravděpodobné), AQUAPOLu se rozhodně vyplatí coby úžasné levná reklama. Vystaví dlouhodobě AQUAPOL eventuelní negativní posudek na svých internetových stránkách a přestal by výrobek prodávat ?

Bude zajímavé průběh případného experimentu sledovat. Zjišťovat příčinnou souvislost mezi kruhovým plechem a vlhkou zdí nebude snadné ani v laboratoři se stabilním klimatem - natož v terénu. Dle zápisu z jednání v Kloknerově ústavu v prosinci 2003 AQUAPOL odmítal testy v laboratoři s poukazem na tisíce spokojených zákazníků. Pokud vím, od té doby žádné laboratorní testy neproběhly. Závěrečné „rozdání rolí“ V. Cháb zamlčel - ač „je mu nahrubo jasno“. A propos: čintamani je slovo nesklonné pro mystický kámen, který čeho se dotkne - to ve zlato promění. Kdo to tu mysticky vyrábí zlato?

Moralizující výzvu vědcům aby „nestranně pomáhali“ - tedy i dubiozním aktivitám typu AQUAPOL - lze chápat snad jen jako alternativní šprým.

Prosincový dodatek:

Prosincový Vesmír 12/2006 obsahuje barevnou reklamní dvoustranu s. 760-1 na předmětný vysoušeč. Tam jeho podstata ani není zmíněna, vyfotografován je jen úplně maličko dvakrát zevně - dokážete ho tam najít ? Text a další fotografie ukazují jen šťastné domy šťastných zákazníků. Lze spekulovat, zda článek V. Chába byl koordinován s reklamou v č.12, či zda fa. AQUAPOL si ho přečetla až v č. 11 a pak vtípně zareagovala marketingovou smečí.

Lednový dodatek:

Vesmír 1/2007, nově předznamenáný sloganem „v poznání je síla“, otiskuje dva poměrně kritické příspěvky o čintamani J. Langra a P. Koucké patrně napsané před vydáním č. 12, čímž tito o reklamě nic netušili. Neočekávám, že se Vesmír k problematice vrátí a otiskne nitro vysoušeče.

Občanské judo (TV NOVA, 28. 1.) se celkem obšírně i objektivně věnovalo vysoušeči. Novinkou bylo, že ing. Mohorn pracuje na zavlažovači, tj. na reverzovaném vysoušeči, s vizí zavodnění pouští.

Není to nápad nijak originální, neboť ten byl již vysloven v laudatiu při udělení Bludného balvanu, což vyvrací předhůzku, že Sisyfos má jen negativistická stanoviska. Ostatně i výňatek ze statutu ceny Bludného balvanu:

„Pokud laureát obdrží ve stejném oboru Nobelovu cenu, je povinen Bludný balvan vrátit oproti potvrzení, že mu nikdy nebyl udělen“ dokazuje, že podněcuje laureáty k ještě většímu úsilí - by získali i tu Nobelovu cenu. Obdrželi-li ing. Mohorn za „magnetokinezi“ Nobelovu cenu, čestně prohlašují, že mi bude ctí odnést mu kufr do Stockholmu.

Dodatek o marketingové genialitě

1. Vysoušení navlhělého domu je záležitost nadmíru útrpná.
2. Kdo by nedal přednost bezbolestnému řešení pomocí elegantního přístroje v podobě nesvítícího lustru? Kterýžto lze snadno a rychle dodat a instalovat. Cena je sice značná nad 40 000 Kč a i 3 000 Euro. Tatík bude mít však dobrý pocit, že pro dům a rodinu opravdu něco udělal. A udělal to chytře - vždyť přístroj nespotřebovává elektřinu ani baterie - je prostě vzorně ekologický. Záruku má 20 let - jak solidní firma! Jaká pohoda - netřeba obsluhy ni údržby - ba nemá ani vypínač. Zaplombován je v neprůhledném obalu proti zvědavcům. Otevřením garance odpadá. Kdo se toho za ty peníze odváží? Vydrží prý až 100 let - ještě pravnucci budou tatíka chválit. Cena přístroje však musí být menší než soudní poplatky - to kdyby se někdo chtěl soudit o vrácení peněz. Ono to tak moc nehrozí. Který tatík přizná, že to asi nefunguje a že je trouba? Raději vyčká - vždyť účinek se má projevit až po letech. Výroba musí být snadná a co nejlevnější. No jasně. Doba si žádá hi-techy a tudíž nejlepší je legenda o nových, vědě neznámých silách - nejlépe kosmického rozsahu. Takové síly jistě jsou, vynálezce je také nezná a ostatně ho ani nemusejí zajímat.
3. Pro veřejnost je tvrzení firmy o 32000 prodaných kousků ráznou odpovědí na pochybnosti zapšklých vědeckých štourů. Účinnost přístroje je dokládána pouze statisticky v krajině kde občas zavládne i horko a sucho. Neexistují zařízení, která by indikovala zda přístroj zrovna funguje a případně jak moc.
A tak získat důkaz účinnosti přístroje v laboratoři pod-

mínkách v dohledné době za přijatelnou cenu je prakticky nemožné.

4. Podstatu přístroje je radno patentovat. Patentní přihláška musí být věcně dosti záhadná. Patentní úřady jsou pouze administrativní instituce a nikoli zkušební, potvrzení účinnosti a bezpečnosti nevyžadují a za patentované zařízení či postupy nenesou věcnou odpovědnost. To však veřejnost netuší a patent na ni dělá výborný dojem. Skvělý dojem také dělají diplomy z výstav. Výstavy trvávají týdny a měsíce. Jakže se tam předvede účinek přístroje, který se má projevit až po 2 letech? Jinak než povídáním, letáky, nástěnkami a vhodnými kontakty s diplomovací komisí?

5. Nutné jsou samozřejmě skvělé reference a „tisíce děkovných připisů od vděčných zákazníků“ vystavené na Internetu a propagační filmy - ten z podzimu 2006 je vzorně goebbelsovský. Avšak nejlepší je prodej většího počtu přístrojů nějaké důstojné instituci např. vládě, parlamentu, církvi apod. pro vysoušení velebudov a chrámů. Že by se úředníci takových institucí před nákupem tak úžasných přístrojů poradili s vědci? Znáte úředníka ochotného přiznat své pochybení a nekompetenci? A namáhal by se s nápravou? Velebudovy se skvěle vyjímají na firemních letáčích a internetu.

6. Se soudy nejsou potíže - ty pochopitelně nemohou rozhodovat odborné otázky - na to mají soudní znalce. Ale jak lze ustanovit soudního znalce na neznámé jevy? Tedy spor o nefunkčnost přístroje nemůže žalobce vyhrát snad jen pokud přístroj není sestaven dle specifikace patentu.

7. Kaplanova medaile za rok 1995 rozzářila hruď geniálního vynálezce a dodnes oslňuje potenciální zákazníky. Udělena byla spolkem rakouských vynálezců (OPEV) za: „für die Grundlagenforschung zur Nutzung freie Energieformen, für die Entwicklung von Geräten Gebäudetrocknung“.

Tu by jistě Jára Cimrman zvolal: „Mí Rakušané mi rozumějí!“

LÉČÍ SKUTEČNĚ VZDÁLENÉ MODLENÍ?

Jan Maršák

V Mladé frontě Dnes byl 23.12.06 publikován článek autorů F. Houdka a E. Bobůrkové s mnohoslibným názvem **Opravdu Bůh léčí?**, který měl stejně mnohoslibný podtitul *Jak přispívá modlitba k uzdravení*. Autoři se v článku zabývají v podstatě otázkou vlivu modlení na zlepšování zdravotního stavu nemocných lidí. Přitom v daném článku se pojednává především o vlivu tzv. *retroaktivního vzdáleného přímlyvného modlení* (retroactive remote intercessory prayer). V tomto případě se skupina lidí modlí na dálku a dokonce s časovým odstupem (sic!!) za náhodně vybranou skupinu pacientů s určitým druhem onemocnění (intervenovaná skupina), aby jejich uzdravení bylo snadnější či rychlejší. Tato skupina pacientů je pak srovnávána s jinou náhodně vybranou skupinou pacientů, s tímž druhem onemocnění, za niž se nikdo nemodlí (kontrolní skupina). Autoři příspěvku v MF

Dnes se v dané souvislosti odvolávají na dvě studie, jež byly v tomto směru vykonány a měly potvrdit pozitivní vliv výše zmiňovaného modlení na lepší uzdravování pacientů.

První z těchto studií byla provedena Harrisem W. S. a kol. na pacientech koronární jednotky jedné americké nemocnice (Mid America Heart Institute-Cardiac Care Unit, Kansas City, Missouri) a její výsledky byly publikovány v říjnu 1999 v lékařském časopisu Archives of Internal Medicine. Autoři ve studii tvrdí, že ve skupině pacientů za něž probíhalo „vzdálené“ modlení (příčemž modlící se lidé byla skupina křesťanů), se nemocní uzdravovali lépe, než ve skupině, za niž se nikdo nemodlil. A autoři článku v MF Dnes o závěrech studie píšou: „Pomiňme detaily použité statistiky; Omodlování se hojili ne sice nějak senzačně, nicméně přece jen

o něco líp“. Čtenáři je tak jasně naznačeno, že studie Harrise a kol. skutečně potvrdila pozitivní vliv vzdáleného modlení na zotavování nemocných. Jenže, a v tom je celý problém, právě ony „detaily použité statistiky“, které autoři článku (z jistě pochopitelných důvodů) vynechávají, jsou Achillovou patou zmiňovaného Harrisova výzkumu. Analýza dat z Harrisova výzkumu totiž ukazuje, že žádný statisticky významný vliv na lepší uzdravování v intervenované skupině pacientů tato data neprokazují. Prostě a dobře, to co autoři článku nazývají „o něco líp“ není nijak zvlášť statisticky významné a o nějakém **prokázaném** pozitivním vlivu výše uvedeného druhu modlení na lepší uzdravování pacientů, nemůže být řeč ani v nejbujnější fantazii (přesvědčivou analýzu nedostatků Harrisova výzkumu ze statistického a obecně i metodologického hlediska nalezneme čtenář v článku I. Tessmana a J. Tessmana v březnovém čísle časopisu *Skeptical Inquirer* z roku 2000).

Druhou studii v problematice vzdáleného modlení, která je zmiňována v článku v MF Dnes, provedl Leonard Leibovici na pacientech s otravou krve v jedné izraelské klinice (Department of Medicine, Rabin Medical Center v Petah-Tiqva) a její výsledky byly zveřejněny v prosincovém čísle *British Medical Journal* v roce 2001. Postup byl v zásadě stejný jako u výše uvedené Harrisovy studie: pacienti byli náhodně rozděleni na intervenovanou skupinu, za níž probíhalo vzdálené a časově posunuté modlení a skupinu kontrolní, za níž se nikdo nemodlil. Leibovici výsledky svého výzkumu interpretoval tak, že v intervenované skupině byl průběh nemoci u pacientů statisticky významně lehčí než ve skupině kontrolní. (Zcela absurdní přitom je, že modlení sice probíhalo za pacienty, kteří byli nemocní před čtyřmi až deseti lety, ale přesto mělo mít vliv na uzdravování těchto pacientů. A ještě absurdněji pak zní Leiboviciho „zdůvodnění“ jeho závěrů: podle něj prý totiž není možno „předpokládat, že Bůh je na rozdíl od lidí omezován lineárním časem“.) Autoři článku v MF Dnes jeho závěry opět předkládají čtenáři jako něco, co je skutečně platné. Ovšem data, s nimiž pracoval Leibovici, vůbec nepotvrzují, že by vzdálené modlení mělo nějak statisticky významně ovlivňovat lepší průběh nemoci u pacientů v intervenované skupině. Např. (jak upozornili S. Hettiaratchy a C. Hemsley – viz www.bmj.com/cgi/content/full/324/7344/1037) data o délce pobytu v nemocnici jsou vychýlena abnormálně vysokými hodnotami v kontrolní skupině, což ukazuje fakt, že průměrná délka pobytu byla prakticky stejná u obou skupin, ale maximální délka pobytu v kontrolní skupině je dvakrát taková než v intervenované skupině. To může vést k tzv. statistické chybě I. druhu (nalézání pozitivních výsledků, které však ve skutečnosti nerepresentují reálné zlepšení a jsou jen matematickým efektem), a to navzdory velkému vzorku pacientů. Takže uzavírat z dat Leiboviciho studie, že existuje skutečný vliv vzdáleného modlení na uzdravování nemocných je (přinejmenším) velmi nejisté.

Nutno říci, že vedle výše uvedených výzkumů Harrise a Leiboviciho, vztahující se k efektům vzdáleného

modlení na průběh nemoci u pacientů, byly uskutečněny i další studie. Zmíňme zde nejprve studii J. M. Avilese a kol., provedenou v USA na pacientech s kardiovaskulární progresí na koronární jednotce nemocnice Mayo Clinic (Rochester, stát Minnesota), jejíž výsledky byly publikovány v prosinci roku 2001 v *Mayo Clinic Proceedings*. Další studii pak provedl H. Benson a kol. v šesti amerických nemocnicích na pacientech s bypasseem srdce a výsledky byly zveřejněny v dubnovém čísle *American Heart Journal* v roce 2006. Posledně dvě uvedené studie **nepotvrdily** vliv vzdáleného modlení na lepší průběh nemoci u intervenované skupiny nemocných pacientů. Je více než s podivem, že tyto studie autoři ve svém článku v MF Dnes vůbec nezmiňují.

Z předchozího vyplývá, že pozitivní vliv vzdáleného modlení na průběh nemoci u lidí nebyl žádnou z výše uvedených studií skutečně prokázán. A není ani divu. Všechny „výzkumy“ tohoto typu jsou totiž od samého počátku „osudově závadné“. A to nejen proto, že porušují veškeré dnes nepochybnitelně potvrzené principy, na nichž stojí a tak efektivně pracují současná věda a technologie (jako je např. princip, že „příčina předchází účinku“), ale i proto, že zde nejsme v **zásadě** vůbec schopni zajistit rozdělení daného vzorku pacientů na skupinu intervenovanou a kontrolní. A to z velice jednoduchého důvodu: nikdy totiž nemůžeme zaručit, že se za celý vybraný vzorek pacientů nemodlili vzdáleně i jiní lidé, než ti, kteří se ve výzkumu modlili za intervenovanou skupinu. Vždyť přece lidé ve světě se prakticky denně modlí např. za všechny nemocné na celé Zemi nebo dokonce za zdraví všech lidí na Zemi. Jak potom zaručit, že i za lidi v kontrolní skupině se někdo nemodlil? Zaručit to je vyloučené! Kdybychom tedy chtěli studie o vlivu vzdáleného modlení na uzdravování nemocných brát vůbec vážně, spíše by bylo přirozenější očekávat, že mezi intervenovanou a kontrolní skupinou žádné významné rozdíly nezjistíme (jako to nakonec dopadlo i v případě posledně dvou zmiňovaných studií). Řečeno jednoduše: experiment týkající se vlivu vzdáleného modlení na uzdravování nemocných není možno v principu provést a pokud ho už provádíme, nemůžeme pak přirozeně z jeho výsledků **nic vyvozovat, a tím ani nic potvrdit, ani zamítnout**.

Závěrem tak lze pouze říci, že provádění „studí“ či „výzkumů“ výše uvedeného druhu je typická pseudověda halená do roucha (zdánlivě) vědeckého experimentu a vědeckých postupů. Tyto výzkumy však nejsou v ničem prospěšné ani vědě ani teologii. Jsou jen naprosto zbytečné.

Redakční poznámka: *O domnělých účincích vzdáleného modlení proběhla před časem dokonce na AV ČR tisková konference „Víra jako lék“ (25.11.2003). O tehdejší reakci skeptiků se lze dočíst v našem Zpravodaji č. 4/2003 v článku „Mezaliance vědy s esoterikou na půdě AV“, kde je též uveřejněn text J.Heřta „Modlitba jako lék?“ Dále se této otázce věnuje J.Heřt v článku „Vyjádření k parapsychologii a experimentům s telepatii“, viz Zpravodaj č. 1/2004.*

ČARODĚJNICKÝ SLABIKÁŘ

Tomáš Fojtík

Knižní trh byl před několika lety „obohacen“ o knížku velmi nevšední – Čarodějnický slabikář Marcely Košanové. Knižka je tím pravým slabikářem pro lidi, kteří se rozhodli získat srdce své vyvolené nebo se rozhodli svému šéfovi pěkně zavařit. Na svých internetových stránkách nabízí kromě výkladu karet také čtení z ruky a výrobu amuletů – ceny od 500 do 1000 Kč. Krom toho také vede školu čarodějnictví. Její škola obsahuje přesný itinerář školního roku, včetně sabatů, obřadů a rituálů.

Nejdříve nás připraví na to, jak se stát dobrou čarodějkou. Vysvětlí nám, že přirozeným oblečením správné čarodějnice je její nahota. Že má být ženou přírodní. O několik stránek dále však radí, aby se žena – čarodějnice před zrcadlem líčila. Podobných rozporů se dá v knize najít více. Samozřejmě se i pojistila pro případ, kdyby někdo chtěl šťourat, proč její rady nefungují:

Než se tak stane (dosažení cílů čarováním), *musíte zvládnout sama sebe, a to není snadné...protože když kouzla nefungují, není to chyba magie, ale vaše.* Tedy záruka s ručením naprosto omezeným.

Paní Košanová nás dále seznamuje s různými bylinkami, které mají podnítit touhu muže po ženě. Upozorňuje, že tyto ingredience je nutno pečlivě dávkovat, jinak mohou způsobit i smrt. Ovšem u následujícího výčtu bylinek nepíše, kde je ta hranice mezi vzrušením a smrtí. Nicméně mezi tyto bylinky řadí například: česnek, chřest, kopřivu, křen, lékořici, mrkev, chilli papričky, pepř, pšenici, šípkovou růži, vinnou révu (i v tekutém stavu) a vstavač kukačku (Jára Cimrman používal vstavač polní, takže tuším, odkud vane vítr).

Pojďme ale k tomu „nejlepšímu“, co kniha nabízí: recepty. Hned na začátku jsme upozorněni, že výrazným tlumičem vášně je černá káva. Nejspíš o tom možná zatím nevím... Spousta receptů z knihy je mírně řečeno „eklhafťozních“. Jablko otřené o ženství, žízaly nasekané do sekané, mravenci v palačinkách (nepíše však, který druh mravenců), krev, nehty, chloupky z podpaží a přirození použité jako koření. Jeden recept však musím ocitovat celý: *Jak se muži dostat do krve: Na použitý látkový kapesník kápněte několik kapek své krve. Kapesníček usušte a potom spalte. Popel dobře rozmělněte a přidejte muži do jídla. Pochopitelně že musíte popustit uzdu své fantazii. Popel nesmí být v jídle nalezen.* Další návod již není z kulinářské branže, ale vyšinutý je úplně stejně:

Jak přimět váhavého milence, aby vás požádal o ruku. Ušijte si malého hadrového panáčka, asi osm až deset centimetrů vysokého. Musíte v něm vidět svého milého, a proto dáte loutce co nejvíce z jeho podoby. Potom ušijete panáčkovi obleček zářivé červené barvy. Na levou ruku mu navlíkněte nový zlatý kroužek. Musíte koupit zcela nový zlatý prstýnek (vliv zlatnické lobby?...). Panáčka odnesete do kostela a schováte ho za oltářem nebo v jeho blízkosti, tak aby ho nikdo nenašel. Pokud

uděláte vše přesně a s jasnou představou, výsledek na sebe nenechá dlouho čekat. Vás muž velmi brzo vzplane neodolatelnou touhou po svatbě s vámi. Nebudete-li přesná, můžete místo svatby dosáhnout rozchodu. Již vidím, jak jsou české a moravské kostely plné hadrových loutek...

Autorka nezapomněla ani na ty, kteří pěstují kytky: *Jak probudit lásku muže: Vezměte hlínu z otisku boty muže, kterého milujete. Tuto hlínu dejte do květináče a promíchejte se zeminou. Potom zasadte slunečnicové semínko. Když rostlinka povyroste, pečujte o ní. Hýčkejte jí, mazlete se s ní a vyznávejte jí lásku těmi nejkrásnějšími slovy. Když vám květina vykvete, vykvete i láska muže vašeho srdce.*

Ten kdo nechce pěstovat kytky, ale řídí se heslem, že láska prochází žaludkem, může v knížce Čarodějnický slabikář najít několik receptů, jež podnítí touhu a vašeň milované osoby.

Ozdoba na palačinky: Mravenci nás v kuchyni dokážou velmi pozlobit a nadělají mnoho škody. Vy však musíte vědět, že v sobě nosí životabudič. Jsou-li v čokoládě, dokážou s mužem udělat divy. Nasbírejte v přírodě pár mravenců, přimíchejte je do čokolády a ozdobte s nimi palačinky. Čokoládu jemně posypte kokosem a skořicí. Pokud dokážete rozdrtit včelu nebo vážku, můžete je bez váhání použít.

Sekaná plná vášně: Do masové směsi na sekanou umelte dvě až tři žízaly. Dobře ochuťte a česnekem nešetřete. Na závěr přidejte špetičku sušeného barvínku. Pikantní, voňavý plátek sekané vyvolá v muži ohnivou vašeň, kterou pak může mile překvapit nejen vás, ale i sebe.

Masová směs se silným účinkem: ... Základní ingrediencí je směs součástí vašeho vlastního těla: krev, nehty a chloupky z podpaží a přirození. Tři drobně rozstříhané chloupky z podpaží a přirození. Tři drobně rozstříha-

né chloupečky, tři kapičky krve z levého malíčku a jemně opilované nehty přidejte jako vzácné koření na hotový pokrm. ... Tento způsob je neomylný. Jeho účinek je téměř okamžitý.

V knížce je také několik návodů, které mají přivolat peníze.: *Kouzlo provádějte v noci, když je měsíc v úplňku. Do sklenice, která se dá uzavřít víčkem, nalijte do poloviny vodu s bublinkami. Do vody potom nasypete drobné mince tak, aby se sklenice naplnila. Potopené mince dobře uzavřete víčkem a sklenici podržte v obou rukou. Dívejte se na ni a představujte si, jak máte dostatek financí a jak je s požitkem utrácíte. Nespěchejte a dejte si záležet. Až svou představu opustíte, postavte sklenici za okno tak, aby na ni svítilo slunce. Ponechejte sklenici za oknem po celý rok. Po roce můžete kouzlo opakovat. Peníze se vás budou držet a vaše peněženka bude stále plná.* Většina návodů je podána jednoduše, aby to každý po-

chopil a mohl si vyzkoušet, že to funguje. No, za sebe musím říct, že úspěchu v práci mohu dosáhnout tím, že budu dělat to co mám nejlépe, jak dovedu a že svého partnera určitě okouzlim nikoliv amulety a nastříhanými nehty v jídle, ale šarmem a vtipem. Knížka je spíše k pousmání, a nebo spíše k silnému povzdechu nad těmi, kteří ji kupují a snad se, nedej Bože, jejími radami řídí. To aby se člověk potom bál dát si u své dobré kamarádky jablečný závin či sklenku dobrého červeného vína. Jediný, komu snad tahle knížka může pomoci, je její autorka. Paní Košanová vše, o čem píše očividně myslí vážně. A nebo nemyslí, ale pak to je jen marketingový trik, aby prodala co nejvíce svých knížek. Pak se pro mne stává nejen šarlatánkou, ale také podvodnicí, která navíc zásadním způsobem hazarduje se zdravím svých čtenářů. A teď mě omluvte, přítelkyně dnes upekla lákavě vypadající bábovku...

PANORAMA - Z DRUHÉHO BŘEHU

Z německého časopisu Skeptiker vybral a přeložil Milan Urban

Zneužívání a chybná interpretace fyziky a filosofie v oblasti alternativní medicíny

Martin Lambeck

(V čísle 2/2006 časopisu německých skeptiků Skeptiker byl uveřejněn článek německého fyzika M. Lambecka „Fehldeutungen der Physik und Philosophie in der Alternativmedizin“, který ukazuje, jak rychle a jak hluboko zapouští kořeny do německého zdravotnictví alternativní medicína, především homeopatie a antroposofie, a jak marné jsou zřejmě snahy, zastavit šíření pseudovědy. Situace je stejná nebo ještě horší než u nás. Z rozsáhlého textu 1. část vybral a upravil M. Urban. Druhou část přineseme ve Zpravodaji 2/2007)

Homeopatie a antroposofická medicína nabývají v německém zdravotnictví stále většího vlivu. Tento vývoj umožňují stanoviska prominentních politiků, praxe četných zdravotních pojišťoven a doporučení společnosti „Hufelandgesellschaft“ (zastřešující organizace, sdružující lékařské společnosti homeopatů, antroposofů, a jiných alternativních směrů).

Rostoucí vliv nespočívá na důkazu účinnosti vysoce potencovaných (ředěných) přípravků, nýbrž na chybných výkladech fyziky a filosofie, kterými se argumentuje, které jsou akceptovány a se kterými se fórum „Dialogforum Pluralismus in der Medizin“ pokouší změnit pravidla pro zkoušení léků.

Příkladem stanovisek politiků, kteří vystupují ve prospěch alternativní medicíny, je např. Dr. Antje Vollmerová, bývalá místopředsedkyně německého spolkového sněmu, která převzala záštitu nad kongresem, uspořádaným v roce 2005 u příležitosti 250. výročí narození zakladatele homeopatie Samuela Hahnemanna. V pozdravném poselství chválila homeopatii jako léčebnou metodu, která místo aby jen léčila příznaky nemocí potírá i jejich příčiny. Dalším příkladem je ministryně zdravotnictví Ulla Schmidtová, která v pozdravném poselství 60. svě-

tovému kongresu homeopatických lékařů napsala:

„Globální úspěch homeopatie nachází svůj výraz v tomto světovém kongresu“.

Zdravotní pojišťovny hradí stále častěji výkony, související s homeopatickým léčením. Závodní zdravotní pojišťovna firmy Dr. Oetker hradí tyto výkony od roku 2005. Předseda představenstva pojišťovny Klemens Kläsener to zdůvodňuje takto:

„Vyjadřujeme tím připravenost být přístupni výzvam moderního zdravotnictví a podle toho jednat“.

Nic nevadí, že chybí důkaz o účinnosti. V reklamním textu závodní pojišťovny Mobil Oil je dokonce na chybějící vědecké ověření poukázáno:

„Nehradíme vyšetřovací a léčebné výkony jen u metod vědecky uznaných. Předpokladem hrazení ale je, že příslušné alternativní metody jsou uvedeny v katalogu hrazených výkonů společnosti Hufelandgesellschaft“.

V červnu 2006 již 50 zdravotních pojišťoven hradilo výkony za homeopatické léčení. Zdravotní pojišťovna „Gmünder Ersatzkasse“ podporuje zase antroposofickou medicínu (antroposofická medicína je směr, který vedle konvenčních léků používá homeopatika a specifické léky, připravené podle magických Steinerových představ - pozn. M.U.), kterou považuje za rozšíření přírodovědecké medicíny a chce tím též deklarovat podporu inovacím a vsřícnost ke zvláštním formám terapie.

Názory člena předsednictva německé Lékařské komory Roberta Jütte

Moje kniha „Platí fyzika?“ (v originále „Irrt die Physik?“; Lambeck 2005) byla recenzenty v mnoha časopisech přijata dobře až velmi dobře. Jedna recenze však knihu zatratila. Autor recenze Robert Jütte (Jütte 2004) píše:

„Většina nekonvenčních medicínských směrů s výjimkou přírodního léčení (byliny, světlo, voda, vzduch apod.) jsou pro něj paravědami, neboť jejich teorie předpoklá-

dá jevy, které dnešní fyzika nezná. Nic pro něj neznámá, že se někteří přírodovědci odvážili v otázce platnosti našich přírodovědných teorií překročit Popperovy teze. A zřejmě mu také uniklo, že se v Institutu pro hraniční oblasti psychologie ve Freiburgu zkoumají paranormální jevy jako věštění a přenos myšlenek a že se tam hledají cesty pro dialog mezi „tvrdou“ fyzikou a duchovními vědami.“

Prof. Dr. Robert Jütte je historikem, který napsal m.j. Dějiny alternativní medicíny a Hahnemannovu biografii. U příležitosti 250. výročí Hahnemannova narození se v jednom interview obrátil přímo na německé lékaře (Jütte 2005):

„Již za Hahnemannova života byly podnikány pokusy homeopatické postupy vědecky podložit. Při nich byla homeopatickými lékaři v Norimberku v roce 1835 poprvé v historii medicíny použita dvojité zaslepená metoda. Pokusy o nalezení důkazu o účinnosti homeopatik však byly podniknuty až ve 20. století a zde se lékaři ukázali být konzervativnějšími než přírodovědci, kteří od kauzálního myšlení ustoupili již přijetím Planckovy kvantové mechaniky. Proto poznatky o strukturálních změnách v molekulární oblasti, ke kterým dochází při vysokých ředěních, pocházejí spíše od fyziků.“

Zde nutno poznamenat, že pokud se někdo rozhodne zdůvodňovat homeopatii kvantovou teorií, pak není další diskuse možná. Pak je zdůvodnitelná úplně každá terapie a taková tvrzení mají nulovou hodnotu. Německé lékaře zastupuje Spolková lékařská komora. Aby se mohla podílet na vědeckém pokroku, má tato komora vědeckou radu. A členem předsednictva této rady je také Robert Jütte. V centru německé medicíny tedy pracuje historik, který pokládá Popperovu teorii za chybnou a homeopatii zdůvodňuje kvantovou teorií.

Názory profesního sdružení německých léčitelů

Co připouštějí lékaři, je léčitelům vítané. Také oni ospravedlňují homeopatii fyzikou. Profesní sdružení německých léčitelů vysvětluje:

„Od stupně ředění D24 nebo C12 už není v homeopatickém přípravku ani jedna molekula výchozí substance. Ve světle úvah C.G. Junga se principy homeopatie jeví jako logické a srozumitelné a z Einsteinovy teorie relativity a Planckovy kvantové teorie víme, že hmota/látka a energie/informace se vzájemně podmiňují a jsou nestálé. Každá látka má také energetický, informační a nejen chemický účinek. Hahnemann vycházel z toho, že symptomy nemoci jsou jen tím viditelným a hmatatelným, čím se nemoci projevují. Na počátku je ale vždy porucha energeticko-informačního uspořádání sil, které Hahnemann nazýval životní silou. Materiální substance působí na hmotnou stránku organismu, homeopaticky potencionované substance však na energetickou, dynamickou, organismus řídící životní sílu.“

K fyzice budiž řečeno: Teorie relativity neříká nic o struktuře hmoty, tedy nic o léčích vědecké medicíny a nic o homeopatických přípravcích. Proto musí vyjít naprázdno každý pokus o vysvětlení homeopatie pomocí teorie relativity. Naproti tomu kvantová teorie se

strukturou hmoty, do které patří i léky a homeopatické přípravky, zabývá. Říká nám, že Avogadrovo číslo má hodnotu 6×10^{23} , takže homeopatikum D30 nemůže mít při tak vysokém ředění žádný účinek, neboť v něm není obsažena prakticky ani jediná molekula účinné látky. Kvantová teorie tedy neříká nic ve prospěch homeopatie, nýbrž naopak mluví proti ní. Většina léčitelů pravděpodobně teorii relativity a kvantovou teorii nechápe a pokusy opírat homeopatii o tyto teorie lze označit za pouhou zavádějící rétoriku.

Fórum „Pluralismus v medicíně“ požaduje změnu pravidel

Pokusy o ospravedlnění alternativních metod léčení fyzikou a filosofií jsou jen částí rozsáhlého záměru některých alternativních lékařů přímo a zásadně ovlivnit německé zdravotnictví. K tomuto účelu bylo založeno fórum „Pluralismus v medicíně“ (www.dialogforum-pluralismusindermedizin.de). O cílech fóra se můžeme dočíst v Časopise německých lékařů (Deutsches Ärzteblatt), ve kterém se v článku „Školní a komplementární medicína“ píše:

„Porozumění a spolupráce musejí být prohloubeny. Fórum chce zavést diskusi, ve které budou zástupci školní (vědecké) a komplementární medicíny diskutovat jako rovný s rovným.“ (Willich a další 2004).

Jedním z autorů je Jörg-Dietrich Hoppe, prezident Spolkové lékařské komory. Někteří z autorů jsou antroposofy. „Komplementární medicínou“ je tedy v článku zřejmě myšlena alternativní medicína. Ve vědecké medicíně musí být účinnost léku doložena dvojité zaslepeným randomizovaným pokusem. Pro vysoce zředěná homeopatika a antroposofika se účinek podle těchto kritérií doložit nikdy nepodařilo. Homeopaté a antroposofové z toho však nevyvodili, že vysoce zředěné přípravky jsou neúčinné. Podle nich jsou daná kritéria nepřiměřená. V zákoně o léčích je stanoveno, že pro zvláštní směry terapie budou vytvořeny komise, ve kterých budou zasedat znalci s praktickými zkušenostmi s danou terapií, tedy homeopaté. Problematické ovšem je, když tito „znalci“ chtějí pravidla hry, tj. randomizovaný dvojité zaslepený pokus, měnit. I při tom se odvolávají na filosofii a fyziku (Kienle a další 2003).

Svévole ve vědecké oblasti a zneužívání Einsteinova jména

Na diskuzním fóru „Pluralismus v medicíně“ bylo předneseno více přednášek, které pak byly uveřejněny v Časopise pro další vzdělávání lékařů a kvalitu ve zdravotnictví (Zeitschrift für ärztliche Fortbildung und Qualität im Gesundheitswesen). Úvodník časopisu napsali tři autoři: Dr. Kiene, vedoucí Institutu pro užité teorie poznání a medicínskou metodologii ve Freiburgu, Prof. Dr. Dr. Ollenschläger, odpovědný redaktor Časopisu pro další lékařské vzdělávání a kvalitu ve zdravotnictví a Prof. Dr. Willich, ředitel Institutu pro sociální medicínu, epidemiologii a ekonomii ve zdravotnictví na Charité – Universitätsmedizin v Berlíně.

Autoři píší:

„V Německu je dnes pluralismus v medicíně spojen s počátky pluralistické koncepce ve vědě. Předpokladem pro

vědecký pluralismus byl konsenzus, že logicko-matematické vědy vycházejí z libovolných axiomů (willkürliche Axiome) a že v empirických vědách nejen fakta určují teorii, ale i obráceně, že teorie určuje fakta. (Einstein: „Teprve teorie rozhoduje o tom, co můžeme pozorovat“). Z toho vyplývá, že v matematických a empirických vědách může existovat více paralelních systémů“.

Odvolávají se tedy na Einsteinovu autoritu. Ten skutečně citovanou větu řekl a sice po slavném fyzikálním kolokviu v Berlíně v roce 1926. Tam měl tehdy 25-letý Werner Heisenberg přednášku o své teorii kvantové fyziky. Einsteina přednáška velmi zaujala a vyzval Heisenberga k další diskuzi, při které uvedenou větu pronesl (Heisenberg 1969). Problém vyřešil Heisenberg již v příštím roce. V kvantové fyzice, kterou dále rozvinul, je přesně vysvětleno, které veličiny pozorovatelné jsou a které ne. Ty, které pozorovat lze, je přitom matematicky perfektně určeno. Zjednodušeně řečeno: dvě veličiny nejsou současně pozorovatelné, když je jejich součin měřen ve stejných jednotkách jako Planckovo účinkové kvantum. Tato nepozorovatelnost nezáleží na libovůli Einsteina, Heisenberga nebo jiného teoretického fyzika, nýbrž je objektivně přesně matematicky popsána. Tyto veličiny nejsou pozorovatelné proto, že jsme příliš hloupí nebo naše přístroje nepřesné, nýbrž proto, že v přírodě neexistují. Říká se tomu Heisenbergova relace neurčitosti z roku 1927. Tu však Kiene, Ollenschläger a Willich zřejmě nevzali na vědomí.

V centru dalšího lékařského vzdělávání a řízení kvality

Max Karl Ernst Ludwig Planck (23. 8. 1858 - 4. 10. 1947) a Albert Einstein (14. 3. 1879 - 18. 4. 1955) v Berlíně při předávání medaile Maxe Plancka, 28. 6. 1929

ve zdravotnictví jsou tedy lidé, kteří se odvolávají na Einsteinovu autoritu a jeho jednu špatně pochopenou větu a poučují nás, že v matematických a empirických vědách mohou existovat paralelní systémy a ve fyzice že teorie určují fakta. Podle nich tedy existuje (minimálně) paralelní fyzika. Pravda je ovšem vždy konkrétní. Necht' nám tedy tito autoři řeknou, jak velké je v paralelní fyzice Avogadrovo číslo. Nabízí se ostatně i otázka, kdy a kde k výše uvedenému konsenzu došlo.

Vědci proti státní podpoře paramedicíny

Z časopisu Skeptiker 2/ 2006

Britský následník trůnu princ Charles se v Ženevě

na květnovém výročním shromáždění Světové zdravotnické organizace (WHO) vyslovil pro spojení „alternativních“ léčebných metod a „školní“ (vědecké) medicíny. Princ je zakladatelem Nadace pro integrované zdravotnictví (FIH), která podporuje alternativní medicínu. Nepopírá sice mimořádné úspěchy moderní medicíny ve 20. století, ale současně se staví za „celostní přístup“ ve zdravotnictví. Podle jeho názoru mnoho tradičních postupů posiluje rovnováhu mezi duchem, tělem a přírodou. V tomto ohledu se prý od nich může „ortodoxní“ medicína mnohé naučit.

Svým vystupováním ve prospěch pochybných a vědecky vyvrácených terapií je britský následník trůnu známý.

Ve stejný den (23.05.06), kdy princ Charles pronášel svoji řeč, zveřejnil deník Times otevřený dopis, adresovaný britské organizaci „National Health Service“ (NHS), ve kterém se významní lékaři a vědci vyslovili proti tomu, aby byly ve státním zdravotnickém systému podporovány terapie bez prokázaného účinku. Časopis Spiegel se domnívá, že zveřejnění dopisu v den řeči následníka trůnu lze považovat za neoficiální odpověď 13ti vědců na princovu řeč.

Tito vědci, mezi nimiž jsou dva nositelé Nobelovy ceny, kritizují především propagaci homeopatie ze strany FIH, ačkoliv byla v mnoha studiích prokázána její neúčinnost, a intenzivní snahy, směřující k zakotvení „alternativních“ metod ve státním zdravotnickém systému. Mezi tyto metody kromě terapií a preparátů bez prokázaného účinku zahrnují pisatelé i ty, které jsou známé svými vedlejšími účinky. Autoři dopisu vyzývají NHS, aby na jiné prostředky než ty s prokázaným účinkem nebyl brán zřetel. To nevylučuje, aby spirituální potřeby u těžce nemocných nebyly brány vážně. V tomto ohledu je ale nabídka ze strany státního zdravotnického systému dostatečná a není třeba pracovat s falešnými tvrzeními.

Scientologové pronikají na trh vzdělávání

Německý Svaz filologů (DPHV) pozoruje narůstající vliv scientologů na trhu se vzděláváním. S nabídkou doučování a výukových kurzů se scientologové snaží získat vliv na děti a mládež, míní Heinz-Peter Meidinger, předseda německého svazu filologů. V tomto svazu jsou sdružení učitelé středních a vysokých škol.

Mezi organizacemi scientologů, které s nabídkou doučování a kurzů působí ve více než jedné spolkové zemi nebo dokonce po celém Německu, jmenoval Meidinger „Centrum pro individuální a efektivní učení“ (ZIEL), „Ziel Concept“ a „Applied Scholastic“. Na to, že činnost scientologů je v rozporu s ústavou, bylo v minulosti již upozorňováno. Úřad na ochranu ústavy ve spolkové zemi Badensko-Württembersko k činnosti scientologů na svých webových stránkách říká: „Pomocí Applied Scholastic se scientologové pokoušejí uplatnit svůj systém v sociální oblasti, na školách i v hospodářském sektoru“. Heinz-Peter Meidinger radí rodičům a studentům, aby si pečlivě prověřovali serióznost všech nabídek na doučování a výuku.

Již v červenci minulého roku navrhoval bavorský poslanec zemského sněmu Florian Ritter (za stranu SPD), aby

bylo zavedeno osvědčení o kvalitě pro seriózní doučovací studia. Svaz filologů sestavil seznam kritérií jako pomůcku pro rodiče při výběru doučovacího studia. Obzvláštní opatrnosti je třeba tam, kde je nabízena nejen pomoc při problémech s učením, ale navíc je slibován pomocí zvláštních technik úspěch v celém pozdějším životě.

VÝZVA ČLENŮM SISYFA

Vážení přátelé, v posledních letech značně poklesla kázeň v placení členských příspěvků, a protože se domníváme, že možnou příčinou může být i Vaše nejistota, zda jste na ten který kalendářní rok již platili či nikoli, rozhodli jsme se připojit k prvnímu letošnímu Zpravodaji kromě obvyklé složky pro každého z Vás i výpis plateb členských příspěvků za poslední tři roky. Budete-li mít pocit, že se výpis neshoduje s realitou, prosím kontaktujte nás na adrese: clenskeinfo@sisyfos.cz.

Zároveň Vás žádáme o včasné placení příspěvků, z nichž jsou mimo jiné hrazeny přednášky v Akademii věd a v Kladně a bez nichž by fungování klubu bylo obtížné.

Na Vašich složkách je vždy uvedeno Vaše členské číslo a je také vždy součástí adresy na Zpravodaji. Při platbě bankovním převodem jej prosím uvádějte jako variabilní symbol, usnadníte tím administrativu a zamezíte omylům. V případě jakýchkoli nejasností Vám rádi pomůžeme na výše zmíněné adrese.

Máme problémy s penězi, kdo je nemá?

SISYFOS je momentálně v nesnázích, protože nás přestala podporovat nadace, s níž jsme počítali. Chceme i letos normálně pracovat, vydat 4. díl Sborníku „Věda kontra iracionalita“ a udržet dosavadní rozsah propagační a publikační činnosti. Proto zejména nyní uvítáme, když nám ukázněně zaplatíte roční příspěvek. Jste-li zámožnější, zvažte prosím možnost dobrovolného zvýšení příspěvku.

S díky

Čeněk Zlatník, předseda klubu SISYFOS

ZMĚNA EDITORŮ

Vážení a milí čtenáři Zpravodaje, jak někteří z vás zaznamenali, zabývám se v posledních letech intenzivně psaním beletrie a na ostatní aktivity mám čím dál méně času. Velmi jsem tedy uvítala, že jsem mohla předat editorské veslo zkušenému, schopnému kolegovi - novináři Leošovi Kyšovi, který se ve věci zdravé skepse, rozumu a boji proti hlouposti angažuje již dlouho.

Volba je to nadmíru šťastná. Leoš Kyša je zaměstnán jako redaktor v příloze deníku Právo. Je mladý, plný energie. Pro propagaci zdravého rozumu, vědy a racionality vykonal už mnoho, jeho články hlavně v sobotní příloze Práva jsou velmi srozumitelné, vtipné a nekompromisní.

Přeji kolegovi i ve vedení Zpravodaje SISYFOS mnoho úspěchů. Pro sebe si přeji, aby mi čtenáři mých knih z řad českých skeptiků zachovali přízeň.

Věra Nosková a Leoš Kyša

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita

Konají se tradičně ve třetí středu v budově Akademie věd na Národní třídě v Praze, a to v místnosti 206 od 17ti hod. Po přednáškách následuje diskuse.

21. 3. Léčitelé a nádorová onemocnění - prof. MUDr. Oskar Andrysek, DrSc., **Tajemná virgule, geopatogenní zóny a zemní záření** - doc. RNDr. Luděk Pekárek, DrSc.

18. 4. Kosmonautické mýty a mystifikace v bývalém SSSR - Pavel Toufar

Další termíny plánované v r. 2007: **16. 5., 17. 10., 21. 11., 19. 12.**

BLUDNÉ BALVANY: pondělí 12. 3. v 17:30 v posluchárně F1, MFF UK, Praha 2, Ke Karlovu 5

⌘ Zpravodaj SISYFOS – neperiodický bulletin občanského sdružení SISYFOS – Českého klubu skeptiků, člena evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organisations) a světového sdružení CSICOP (Committee for the Scientific Investigation of the Claims of the Paranormal). Zapsán do evidence periodického tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208

⌘ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků SISYFOS: Věra Nosková, U studánky 18, Praha 7, 170 00 e-mail: iano@centrum.cz

⌘ Běžný účet u České spořitelny, Praha 2, číslo 9161329, kód banky 0800.

⌘ Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>

⌘ Zpravodaj Sisyfos, číslo 1/2007 – vyšlo v březnu 2007. Editor Leoš Kyša. Redakční rada: Čeněk Zlatník, Lenka Přibyllová, Věra Nosková, Zdeněk Jonák.

⌘ Grafická úprava: Jiří Nosek, www.photomorgana.eu

⌘ Tiskárna VS Praha- Pankrác, www.sweb.cz/vstisk/

⌘ Příspěvky do Zpravodaje SISYFOS posílejte na adresu: Leoš Kyša, Šlikova 54, Praha 6, 160 00. Lze je též zaslat i s diakritikou na e-mail: Leos.Kysa@seznam.cz